

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Soliloqvivm Animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

S O L I L O Q V I V M

A N I M Æ .

P R O L O G V S .

1. **C**onfolationis gratia, aliquas sententias deuotas in vnum coaceruavi libellum, quem meo pectori chariùs committere volui; & quasi quoddam deletabile pratum, varijs arboribus confitū, pulchriq; venustum floribus habere disposui; Vbi ad legēdum speculandumq; optabiles materias tempore necessitudinis, pro fouendis animis tædio vel mœrore oblectis, quandoque introirem. Vt autem lucidè & promptè inuenirem, sub qua arbore requiescerem; vel quis ad legendum flos gratior esset, singula capitulorum loca rubricatis titulis præfulgere feci. Vario etiam sermonum genere, nunc loquens, nunc disputās, nunc orans, nunc colloquens; nunc in propria persona, nūc in peregrina; placido stylo textum præsentem circumflexi.

2. Rogo ergo, nemo legentium indignans moueatur super scribentis manum, quia sibi taliter confabulari placuit. Ignoscat quoque incompositioni & facilitati dictaminis, pensans quod Deo non artificiosa, sed simplicia & pura magis redolent. Quòd si forrè vspiā sensus aut minùs integer aut minùs clarus apparuerit, super his piūm flagito correctorem; denunciāns ei si quid ineptum inuenerit, ex inaduertentia potius quam ex proposito, id mihi prouisse. Adhuc, quia humana iudicia (quamuis probabilia) falli possunt; ad te omnipotēs Deus & Pater luminum, supplex discipulus recurro, & istud soliloquiū tibi repræsentō; vt tu digna approbes, vitiosa improbes; mihiq; vel alteri fideli seruo rectius serenanda, quæ displicent, insinues.

3. Precor itemq; Pater sancte, largire mihi exiguo mancipio tuo, tempus & horam commorandi in vber-

Oratio pro impetranda animi tranquillitate ad capiendas scripturas.

rimis

rimis pascuis scripturarum, quæ meæ charissimæ delicia sunt, & erunt; donec dies æternitatis illucescat, & umbra mortalitatis inclinetur. Subtrahe proinde curas inutiles, amores temporales, passionēs noxias, aliasq; causas ab otio concupito me retardantes. Opporret enim liberum esse animum & tranquillum, de intimis & diuinis meditari cupientē. Ideo, vt talem consequi merear, benedictione cælestis dulcedinis tuæ me imbuere digneris & infundere; vt tibi ad gloriam, mihi quoque ad qualemcumque loquar consolationis gratiam.

CAPITA HVIVS LIBRI.

D E desiderio anima quærens Deum,	Cap. I.
De districto Dei iudicio.	II.
De dolore & fletu peccatorum.	XII.
De lamentatione temporis & negligentia.	IV.
De breuitate & miseria presentis vitæ.	V.
De anhelatione æternæ vitæ.	VI.
De optatione bonæ mortis.	VII.
De mortuo mundo, cuius vitæ est in Christo.	VIII.
De elongatione à creaturis.	IX.
De contemptu omnium consolationum terrenarum.	X.
De magna dulcedine & consolatione in Deo.	XI.
De unico & summo bono querendo.	XII.
De unione anima cum Deo, & subtractione gratiæ.	XIII.
De tristitia anima, absente dilecti gratiæ.	XIV.
De scrutinio super dilecto, & donis gratiæ eius.	XV.
De benigna protectione dilecti, & sufferentia anima,	XVI.
De responsione dilecti, qua sit ratio recessus sui.	XVII.
De fiducia diuina miserationis.	XVIII.
De desiderio diuinae fruitionis.	XIX.
De gemitu anima ex dilatione gloriæ.	XX.
De memoria cælestis patriæ.	XXI.
De accessu ad sanctum sanctorum Iesum Christum, regem Angelorum.	XXII.
De processu ad salutandum Virginem gloriosam.	XXIII.
De consolatione pijssemæ matris Virginis Mariæ.	XXIV.
De reddendis gratijs, pro acceptis beneficijs.	XXV.
	CAPVT

CAPVT I.

De desiderio anima quarentis Deum.

1. **M**ihi autem adherere Deo bonum est. O breue & dulce verbum, *Psal. 72.*
 Deum amplectens, & mundum excludens vniuersum.
 Quid amplius dicendum, & quid vltra cupiendum? Nonne satis
 est, si fiat, quod iam dictum est? Et si dicantur alia & alia multa,
 nonne ad hoc vnum reducenda sunt omnia? Dic ergo anima mea
 cum Propheta: Mihi autem adherere Deo bonum est. O Deus
 meus, tu vnicum bonum meum, solus bonus & dulcis. De te loqui,
 dulce est amanti, de te cogitare, suauis est deuoto; cuius cor non
 est in mundo, sed tecum absconditum in caelo. Vt tu sis ei sola ve-
 ra requies, & intima suauitas; nec hic crucietur quotidie, vbi ten-
 tat falsa cupiditas. Deus meus, quomodo est illi in corde, qui tuo
 feruet amore? Quale gaudium eius, quem nulla delectat creatura-
 rum vanitas. An non vox eius canit in Psalmo, de quo & sermo-
 nis suscepi exordium, & talis est: *Quid mihi est in caelo, & à te quid*
volui super terram? O anima sancta, anima deuota, & ad Deum sus-
 pensa, quid hoc audio de te? *Quid est, quod loqueris?* Parua tibi
 videntur, quæ in caelo sunt & in terra?

2. Parua mihi sunt omnia. Quid ergo quæris? Quem vis sine
 istis? Et vbi inuenies eum sine his? Habétne nomen, aut locum,
 aut habitationem ad quærendum? Vbi est locus habitationis glo-
 riæ eius, de quo cecinisti dicens: *Domine dilexi decorum domus*
tuae, & locum habitationis gloriae tuae. *Psal. 26.* Responde obsecro mihi. Nam
 si poteris eum mihi indicare, ibo tecum & quæremus simul, erit-
 que Deus tuus Deus meus; & bene nobis, cum fuerit inuentus à
 nobis, & detentus,

3. Quid hoc (inquit) quæris à me, aut cur tale aliquid serutaris
 apud me? Putas, quod tibi talia dicam, aut dicere valeam? Quod
 si charitas fauet, nonne rei huius raritas, aut etiam secreti profun-
 ditas, magis dicere prohibet? Quid me interrogas? Interroga eos,
 qui audierunt & viderunt: ecce hi sciunt, quis sit ille, quem quæ-
 ris. Sed, potius eum interroga, qui nouit omnia. Ipse enim est, de
 quo fit sermo; qui melius se tibi indicabit, & vbi nam habitet lon-
 gè clariùs demonstrabit. Is utique est, qui docet hominem scientiam,
 dat quoque humilibus gratiam suam. Accede ad eum, qui
 reuelat seipsum, cum voluerit, & cui placuerit; nec est qui sine eo
 aperiat. Potens est solus reuelare tibi gaudium amantium se, &
 vltra quam potes à me discere. *Psal. 93.*
Isaia 46.

4. Et nunc, quid sic loqueris anima sancta & humilis? Ne asti-
 mes me velle à te inquirere, quod fortè sciri non oportet aut ne-
 queat

queat dici. Maneat secretum tuū tibi; clausum sit super te ostium tuum; stet firmum signaculum fidei: non moueatur velum à sanctuario. Manduca panem sanctum in sacrario, intra tabernaculum domus tuæ; ascende superius coenaculū: in gredere cellarium regis æterni; aut quod præstantius est, & amabilius sonat, thalamum scilicet cælestis Sponsi tui. Scio scriptum: *Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus ad manducandum.* Noli hoc, & legi. Tu autem vide, quid sequitur, & miserere mei secundum eloquium eius, quæ dixit; *Canelli edunt de micis cadentibus à mensa dominorum suorum.* Noli proinde celare verbum, quod sciscitor; sed de vbertate internæ suauitatis effunde vel vnā scintillam amoris igniti. Da guttam paruulam vini preciosi; emitte de optimo vnguento vel modicum odoris; vt & ipse gustare valeam, cuius tibi nota est pars optima, & amabile tam crebrò solamen.

Matth. 15.

1.

Deus quid in se sit, nemo dicere queat: quid in nobis, fortasse aliquis.

Psal. 138.

Psal. 14.

5. Quid cunctaris? Satis fac desideranti, & aperi ostium amicorū iam tertio pulsanti. Dic dilecta de dilecto, me tamen non neglecto. Si non vales sicut est dicere, dic vtrumque potueris. Nam dicere sicuti est, quis valebit? Et quis dicentem caperet? Ergo si non vt in se est, dic saltem qualis sit in te. Si non quid sibi, cruenta tamen, quid boni fecerit tibi. Quis enim, quid sit in se, inuestigabit? Tu non poteris, eo quòd confessa sis, & non negasti dicens: *Mirabilis facta est scientia tua ex me; confortata est, & non potero ad eam. Quò ibo à spiritu tuo?* Si ergo non sufficis penetrare spiritum tuum, quem creauit creator & viuificator omnium spirituum, quomodo penetrabis increatum? Nōne ideo stupens dixisti: *Domine quis similis tibi?* Dic tamen obsecro, per aliquam similitudinem, cuius essentiam necdum attigisti. Neque enim ex parte negare debes, cui totum reuelandum non æstimas.

6. Fateor (inquit) quia nimium curiosus es tu, & importunus mihi. Perscrutaris omnia mea, & ad secreta cubilis mei mittis manum tuam. Misi te ad illum, & iterum venis ad me? Me quæris, an ipsum? Sed quæro à te, cuius es spiritus? Quiesce obsecro, & noli mihi molestus esse; quia supra me est, quem quæris.

Matth. 21.

7. Et dixi: Nunquid qui Deum quærit, tam facile conquiscescet? Noli protrahere sermonem, qui potes citò adhibere consolationem. Quousque animam meam suspendis? Quid dicis? Vixit anima tua quia non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Etenim pro benedictione mea erit, si ostenderis eum mihi. Iam ergo si vidisti illum, dicito mihi palam, & ego illum tollam.

8. Rursus illa: Video te in desiderio esse, & in amore creatoris laborare. Rem difficilem à me postulas; & nescio, an fieri possit, quod optas. Scit bene, quem quæris, quia non est meum hoc dicere

tere tibi. Videtur tale esse scrutinium tuum, quale & sponsa in Canticis: *Indica mihi (inquit) quem diligit anima mea. Vis ergo à Cant. 1.* me discere, quis sit iste, aut quid boni mecum egerit ipse: Vtrumque autem secretum meum mihi. Sed non es contentus, nec illius magnitudine dereris, qui cælos excedit. Nec mea paruitate auerteris, quæ nullius momenti sum in conspectu eius. Cur imposuisti mihi onus istud? Hoc enim dicere labor est ante me, donec *Psal. 72.* intrem in sanctuarium Dei, & intelligam. Cur vis scire, quod loqui non licet?

9. Et dixi: Nunquid non libet? Et per maximè. Placet enim ea sepe magis scire, quæ difficilius panduntur. Mihi tamen quæso ne ita difficilis sis, vt omnino taceas. Ne timeas, quòd hæc inimicis mox prodam. Seruabo verbum tuum amicis, & valde amicis. Securè dicas mihi, in secreto silentij tui. Ecce duo hic soli sumus. Nec ego leuitate, nec tu arrogantia delectabimur; sed in eo, qui nos cõfidere sibi fecit, de quo & loquimur. Si autem superuenerit ipse, demus locum, & sit in medio nostrum. Et si dignetur loqui, libenter audiamus, nosque interim sileamus. Tu autem non teneberis illa hora respondere voris meis. Illo enim loquente, filere debet omnis caro.

10. At illa: Bonum pactum est. Sit ille tantum nobiscum, & feramur ad secretum nostrum. Sit ipse dux verbi: & ducat, quò nos ire delectat. Dilectus iste, de quo diligentissimè seiscitaris, talis ac tantus est, vt sermone non possit explicari, cum sit ineffabilis. Tam altus, & superexaltatus est omnibus creaturis, vt sit semper incomprehensibilis. Virtus eius, & magnificentia eius, interminabilis. Quicquid de eo dicitur aut scribitur, indignum eo totum creditur, quia omnibus superfertur. Cæli dixerunt: Pertransiuit nos & ascendit, inualuitque supra nos. Terra respondit: Si cæli *2. Par. 6.* cælorum non capiunt, nolite me interrogare. Stellæ cecinerunt: Tenebræ sumus, & non lux, si illuxerit. Mare contremuit, & ait: Non est in me, & abyssus ignorauit. Audis, quid isti dicunt? Audiui, & conturbatus sum, à voce eorum contremuerunt labia mea. Quid ergo fiet, si interrogauerimus eum? Interrogemus: Domine, si tu es ipse, de quo cecinerunt viri, & cui omnia deseruiunt per tempora?

Deus ineffabilis, incomprehensibilis, interminabilis.

11. Vtique ego sum, qui sum: & præter me, non est alter. Ego *Exod. 3.* primus & nouissimus omnia creans & gubernans. *Visus ego, dicit Dominus, quia regnabo in æternum & ultra.*

12. Quid dicis nunc vermicule, circumfusus tãto lumine? Ecce dilectus tuus loquitur tecum, quem putabas esse mecum. *Me-* cum erat, quando illi dicebam. *Mihi autem adharere Deo, bonum est.* Tecum erit, si dixeris & tu: *Renuit consolari anima mea, & diem hominis*

Psal. 76.

Hier. 17.

Psal. 5.

hominis

hominis non concipiui; sed in te Domine sperabo, tu es enim rex meus & Deus meus. Non eris similis vagis amatoribus, sed vnicus vnici, vnicum requirens, qui nullum de externis admittit sodalem. Sermo ergo tuus solus cum solo: etiam si abierit, sede vidua, patienter ferens omnia. Nam hic est modus eius, ire & redire, & probare sibi dilectam, atque in amore facere perfectam. Non te conturbet recessus, si optas eius accessum. Expecta, reexpecta; modicum ibit, & post modicum redibit. Hoc tamen totum amor facit, qui nunc fert ad summa, nuncque demittit ad ima.

Quomodo
Deus ani-
mam dili-
git.

13. Amore eius gratiosissimus, eunctis flosculis suauior, lilijs candidior, & micantibus gemmis pulchrior. Eius siquidem amor nil in creaturis est preferendum: & ideo pro eius amore, totum despiciendum. Ego tacta amore eius intrinsecus, in tantum cupi ardere corde tenus: vt omnibus licentiatis creaturis, eius solummodo precarer castissimos anplexus: & insuetam multis edidi vocem, tanquam carbones ignitos de fornace ardenti proferens. Quid mihi est in caelo, & a te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum. Intellige nunc de dilecto tuo, qualis ac quantus sit; qui omnia etiam entia, incomprehensibiliter transcendit. Et licet sit ineffabilis, & omnino incogitabilis, quia interminabilis; est tamen multum amabilis, atrectabilis, socialis, exorabilis: ita vt cum capi nequeat, mirum tamen modo amari possit. Etenim amado capitur, amando stringitur: sed desiderando quaritur, orando pulsatur, expectando promeretur. Si necdum tibi satis feci, satisfaciat ille, quem questisti, & doceat te super omnes docentes se inuenire.

CAPVT II.

De districto Dei iudicio

Psal. 95.

1. **L** *Etetur cor meum, vt timeat nomen tuum.* Deus meus, multum amabilis es, sed & terribilis inultum. Qui amat, gaudet: timeat vero, qui non amat. Qui nec timet nec amat, stolidus est & infanus. *a* Est enim horrendum, incidere in manus tuas. *b* Et quis pre timore, iram tuam dinumerare poterit? *c* Aut quis stabit ad videndum te, in iudicio venturo? *d* Quia sicut rugitus leonis, sic rugitus tuus, & sicut ignis vibrans, gladius tuus. A clamore vocis tuae, commouebuntur omnes inhabitantes orbem: & concutientur omnia fundamenta terrae, cum veneris. Quis ergo non timebit? Aut quomodo poterit quis effugere manus tuas? Si absconderit se homo subter petram firmissimam, tonabis super eam, & scindetur fortitudo eius. Et si latuerit in speluncis aut in montibus, inde eruetur, & sustinebit iratum, quem non studuit habere placatum.

Heb. 10.

Psal. 89.

Mal. 3.

Isaia 5.

2. Certè non est locus, vbi homo à facie tua abscondatur. Omnia enim tibi nuda sunt & aperta: penetras quoque omnia interiora hominis, & subtilissimos cogitationum motus perspicis. Nullum ergo secretum clausum oculis tuis. O quàm terribilis eris peccatoribus & induratis mentibus: qui modò gloriantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis, & dicunt: Non videt Dominus, nec intelligit Deus. Tanquam non sis venturus, sic inflantur verbis inanibus: & auertunt oculos suos, ne videant in finem. Tu autem venies hora, qua non aestimant, capienturque peccatorum suorum laqueis. Et sicut fures & latrones comprehensi confunduntur, sic confundentur in tempore suo. Deridebis eos, qui nunc derident tuos, & reddes eis malitiam suam, qui odio habuerunt iustitiam tuam. Modò surdescunt ad vocem tuam; sed veniet tempus quando clamabunt, & nemo exaudiet. Vertunt nunc verbum tuum in fabulam, sed conuertentur tunc ipsi in flammam. Egre dietur enim sermo tuus horribili flatu, percutietque impios & incredulos sine misericordia.

3. Quid tunc dicet superbus inflatus scientia, ac tumens potentia? Quid respondebit, cum tuba nouissima insonuerit? quando tu Domine Deus noster, cum angelis & archangelis, in maiestate apparueris? Tunc certè obmutescunt omnes iniqui illusores verbi tui: & conturbabuntur vndique, qui non timuerunt deuotos tuos insectari. Tunc confundentur confusione maxima, qui relicta conscientia & honestate vitæ, vanitatibus se subdidere & illecebris. Tunc soluent pœnas, qui carni laxarunt habenas. Tunc dabunt mugitum ad cælum, qui nunc tympanum tenent & chorum. Tunc totum vertetur in luctum, quicquid per immoderatum gaudium est contractum. Tunc ligabuntur in fasciculos ad comburendum, qui socij fuerunt ad inebriandum. Et quos amor ligauit in culpa, vltix flamma simul rotabit in pœna.

4. O stulti & miseri! O vesani & cæci amatores seculi, quid agitis & præ tenditis? Quomodo effugietis iram Domini? Cur ad æternos cruciatus festinatis pro modica voluptate, quàm amatis? Cur gehennam non horretis, qui paruam pœnitentiam sic timetis? Et qui mortem carnis fugitis, quare æternam animæ mortem non præcauetis? Nisi ergo conuersi fueritis & pœnitentiam egeritis, hæc horrenda mala igneaque tormenta (Deo vindicante) non euadetis. Tremens factus sum ego, dum extremum penso diem & horam: quoniam tunc Deus non flectetur precibus, sed erit iustus iudex omnibus. Sancte Deus, sancte fortis, sancte & misericors saluator, amare morti ne tradas me; sed da locum pœnitentiæ, vt dignè quædam peccata mea deslere, prius quàm defungar hæc luce.

*De dolore & fletu peccatorum.**Psal. 47.
Rom. 7.*

1. **D**olor meus in conspectu meo semper. Deus meus, vitam meam maculaui peccatis multis; sed vide lachrymas meas, quas fundo in conspectu tuo pro eis. Scio enim, quia non habitat in me bonum; & quamdiu mortale gero corpus, non sum liber à peccatis. Facio igitur malum, & pecco quotidie; & quod grauius est, multa patior abire sine gemitu & digna contritione. Nam exterioribus rebus & vanis curiositatibus sæpius intentus & implexus, non possum tam celeriter reuerti ad salutares fletus. Ideo tam fortiter multiplicantur in me peccatorum tenebræ, fontes obstruentes gratiæ, & venas diuinæ consolationis non admitteutes. An istud paruum & malum? Grande est hoc malum Deus meus, & fit tanto grandius, quanto citius transit à corde, nec villo me pungit dolore.

2. Domine, nunquid non respicies? Quamdiu illudam te, & fallam me? Vsq; quo taces Domine? Vbi est virga? Vbi stimulus & baculus? Quare subtrahis iudicium & infernum ab oculis meis? Si starent hæc ante me, putas, negligenter agerem? Si taces commendationis gratia, patientiam exhibes; sed si neglexero, nonne acriter post corriges? Si non hîc, certè in futuro corripies. Nil quippe transibit inultum, nec paruum nec grande peccatum. Sed multo melius hîc, vbi fructuosus fletus, labor breuis, satisfactio acceptior, & reconciliatio faciliior est. Ne parcas igitur virgæ, sed acri collyrio unge oculos meos: nec in posterum reserues mala mea, ne fortè tradar tortoribus ad soluendum nouissimum quadrantem. Melius est nunc parum & salubriter pungi, quam postea tam acerba luere tormenta purgatorij. Lugendum ergo mihi, & dolor ingens pro peccatis est habendus. Multa enim habeo, quæ defleam, sed vnde rideam, non habeo causam. Tenebræ cordis & lubrica conscientia, casus in vitia & occasus gratiæ, flere & gemere mihi suadent, immo ex angustia me sæpe compellunt. Cogitans quoque diuersas tentationes & malorum incursum, ad quid risus? Parce mihi Domine parce mihi. Si enim fleuero, tantus dolore intrinsecus, non est mirum, quia tempus flendi est. Felix hora quando nascitur mihi pro peccatis dolor. Beata lachryma, quæ fluit ex contritionis vehementia, circumspecta omni cordis macula.

3. Et quis sufficit abyssum hanc plenè discutere, & latentes sordes sine palpatione arguere? Deus meus, lumen verum, tu potes omnes cordis mei tenebras illustrare, & omnes maculas eius in spiritu ardoris & iudicij concremare. Tuum est dare cor nouum,

crea-

erare cor mundum, & preparare ibi secretum habitaculum; ut fiat locus requietionis tuae & tabernaculum nominis tui, qui es amator munditiæ, & hospes bonæ conscientiae. Sed quia neglectam domum non libenter visitas, imò bestialibus moribus illudendâ sapè relinquis, ideo sollicitus sum, ne id mihi contingat; sed ad reparandas ruinas meas, misericors & clemens succurre. Væ illi, cui iratus abscesseris. Pax ei, ad quem descenderis, & apud quem permanferis. Ego miser positus in medio laqueorum, & grauatus compedibus peccatorum, quale mihi est consilium & quod salutis remedium; nisi ut ad te leuem contritos oculos meos, si fortè audiatur clamor meus in excelsis? Neque enim salubrius remedium inquinata conscientia inueniet vel habebit, quàm amarissimè se in oratione mactare. Et importuna tentatio quomodo melius curabitur, ne praualeat; nisi ut continuâ oratio ad te fundatur, & multum se homo humiliet? Sed hæc bona quis mihi tribuet, orare & flere sicut expedit? Vnde mihi humilitas, & tanta lachrymarum copia? Vtique apud te Domine, apud quem misericordia & copiosa redemptio. O Domine Deus dator omnis gratiæ, concede mihi dignè flere etiam quantumcumque minima, & quæ latent, & quæ patent, omnia simul sine excusatione castigare. Hæc inter me & te mactata, gratiam mihi restituant amisam, & ad meliora præparent ac viciniora saluti.

Psal. 129.

CAPVT IV.

De lamentatione temporis & negligentia.

Impersuadum meum viderunt oculi tui. Ah Domine Deus, quid vnquam fiet de me, cum deficiam quotidie? Quomodo emendabo perfectè vitam meam? Quando melius fiet? Quando conualescam? Et quando omnia vincam? Deiectus sum in limo profundi. Putas adhuc spes esse poterit resurgendi, emendandi, proficiendi, & perueniendi? Non est mihi spes de me, & vtinam firmior sit in te. Desperatio mihi ingeritur valida, quia infirmitas mea grandescit ex longa vexatione, nec video finem doloris & iniquitatis. Et si dixerò, nunc incipiam, ecce tempus est, conabor sicut potero; statim adest peccatum præ foribus, & erigitur aduersum me inimicus, & tenet me consuetudo mali tenaciter & inuitè. Vide Domine deiectionem & conculcationem meam, & omnem quam patior calamitatem, Exaltetur dextera tua; & libera me ab his, qui me concluserunt, quia cecidit timor eorum super me. Perijt consilium à me, & fortitudo mea defecit. Brachium meum contractum est, & gladius meus saluare me non poterit. Non video, ad quem diuertam; & qui me recipiat & curet, non

Psal. 143.

comparat. Tu solus mihi ad refugium remansisti; sed quia offendi, hoc est quod me deterret.

2. Peccavi, ignosce mihi. Pœnitet me totum, & multum valde. Redde tu mihi, quod tibi rectum videtur, & propitius esto. Iustè me deseruisti, iustè me aduersario tradidisti. Memento (quæso) figmenti tui, & repara quod cecidit, nã per se stare nõ potuit. Attendende gemitum meum & necessitatẽ meam. Labor meus & dolor cordis mei, non snt in obliuionem coram te. Captiuitatem & incarcerationem meã, oppressionẽ & exactionẽ meam, respice misericors Pater, & crue vinculum de domo carceris ac miserã seruitutis. Si vixerit homo multis annis, quid ex hoc emendabitur? Et quis nouit, si melior an peior fiet? Incertus est hominis progressus & exitus, & dubiosa perseuerantia, propter varios casus malorum & tentationum pericula. Multi prima sunt conuersione boni & humiles, postea peruersi & rebelles. Prius timorati & deuoti, compuncti & taciti; post verò liberi & dissoluti, loquaces & incustoditi. Et qui prius cogitationes restringebant, postea de verbis & factis vix curam gerunt; sicque paulatim vadit in deteriorius omne malum, non præcautum in principio. Quis ergo non debeat timere & circumspectus esse, cum bonis & modestis interdum soleant multa infausta accidere? Quis etiam scit, si electus fuerit, & omnia sustinere possit?

3. Oportet, vt omnes probentur; & quis certus est, quod non comburatur, quoniam ignis tentatio est? Timendum ergo non omnibus, & æquẽ de meliori sperandum; sed non temere præsumendum, nec sub vana spe torpendum. Aurum probatum saluabitur, & stipula comburetur: tu autem homo vide, cuius substantiã sis. Cœlestis conflator conflabit, & emundabit filios Leui, omnes videlicet seruientes sibi. Non semper aurum est, qui hominibus fulget vt aurum, nec semper stipula aut reprobum argentum, qui vim patitur & sustinet flagella. Quia Deus intentiones aspicit & corda, operans etiam ibi plerumque mirabilia, vbi à multis putantur perdita. Domine Deus, quid mihi gaudij esse potest in mundo, cum pertractare cœpero incertitudinem & infirmitatem omnis rei sub cœlo? De te tamen certus sum, quoniam bonus, quoniam in secula misericordia tua, super omnes timentes te. Nam bonitas tua & pietas, infinito maior est, quàm omnis iniquitas mea. Et hoc meum erit solatium, quamdiu emendandi concesseris spatium.

CAPVT

Mal. 3.

De breuitate & miseria presentis vitæ.

1. Paucitatem dierum meorum nuncia mihi. Quamdiu in hoc mundo sum, mundus non sum. Et quamdiu hic maneo, pauper peregrinus sum, & hospes super terram. Nihil intuli in hunc mundum, & nihil inde auferre possum: quia nudus huc veni, & nudus abhinc egrediar. Quasi umbra, quæ præterijt, & quasi pluuia, quæ vento tollitur, & tanquam hospes vnius noctis mox transibo. Omnis vita præsens, vna breuissima nox est. Dies mei pauci sunt & mali, & post modicum finientur; & erunt, quasi non fuissent. Mortuo homine, quid nisi vtilitas in homine? Quis curabit de foetido cadauere? Aut quis quæret de absente mortuo, qui nec viuens computabitur pro aliquo? Memoria hominis breuis super terram, & apud notos & ignotos. Sed in memoria æterna erit iustus; quia Deo, qui moritur, æternaliter erit coniunctus. Felix igitur, qui non ponit spem suam in homine, nec nimium lætatur in aliqua re mundi vel specie; sed in cælo habet cor fixum, quia hic totum caducum & vanum. Numera omnes ab origine mundi vsque nunc, dic quæso, vbi sunt? Et quos adhuc viuere vides vel audis, quamdiu putas, durabunt? Pronuncia ergo de omnibus, quia *vanitas omnis homo viuens.*

2. O vitam pauperem & miserabilem, vitam fragilem & lamentabilem, quam boni magis patiuntur quam diligunt. Mali autem etsi multum eam diligunt, tamen diu in ea subsistere non possunt. O quando finieris, & quando cessabis vniuersa vanitas mundi? Sed veniet tempus, quando liberabuntur à seruitute corruptionis omnes electi, qui iam sæpe lamentantur, quia longè sunt à regno Christi. Utinã arefcat in corde meo totus hic mundus, & fiat mihi tantum suavis Dominus Deus meus, sponsus immortalis. Verè fallax & amarissimum poculum est, huius vitæ decurrens gaudium. Bibant, qui volunt, quia solutionem duram omnes postea luent. Et quanto quis eo fuerit plus inebriatus, tanto acrius sentiet eius cruciatus: quia omnia iucunda in hoc mundo celerius vento transibunt, & suis dilectoribus dolores & ardores relinquent. Fuge ergo à me fallax mundi gloria, & omnis factua carnalisque læticia. Multos trahis & decipis, sed in fine eos relinquis & submergis. Væ credentibus tibi; vè submersis ibi. Veni, & accede sancta abiectio, & omnium pomparum seculi plena despectio; & noli à me recedere, peregrinationis meæ salubris recordatio. Quid sum, nisi cinis & terra? Et quorsum tendo, nisi ad terram? O quam miser factus sum, & quã iustè tristari possũ, cū

Psal. 107.

Heb. 11.

1. Tim. 6.

Iob 1.

Sap. 5.

Psal. 117.

Psal. 38.

Rem. 8.

reuolo peregrinationem meam; qui etiam ignoro, qualiter ad huc finiam eam. Si bene vixero, & sic perseveraui, non est timendum de mala morte. Sed de bona vita & irreprehensibili conscientia, quis poterit gloriari? Qui se talem nouit, in Domino gloriatur, & mei peccatoris misereatur. Viuere mihi non libet, quia miseria vndique vrget. Mori conscientia mala timet, quia quid Deo respondeat, vnum pro mille non habet. Non est simile huic trepidationi verbum prophetae dicentis; *Paratum cor meum Deus paratum cor meum.*

Psal. 107.

Job 7.

3. Domine Deus salutis meae da finem bonum vitae meae, & non li prolongare dies luctus mei. Lugens veni in hunc carcerem, & sipe timore non exibo. Longa mihi videtur haec vita, sed hoc miseria frequens facit & tristitia. Reuera autem non longa; sed velocius cursore decurrunt tempora. Ei vero, qui in tristitia & dolore versatur, omne tempus longum est, & diem quasi annum computat. Ideo tædiosa est mihi haec vita: & tãto grauius me affligit, quanto verius singulas eius miseras intueor. Sed etsi aliquæ intercurrunt consolationes & lætitiæ, circumspicere me oportet, an ex Deo sint vel non. Si ex Deo, libenter eas accepto; sed quamdiu durabunt ignoro. Tamen quantumcunque exiguae sint, mihi placent & sapiunt. Sed vtinam (Deus meus) largiter influant, & horas non breues apud me faciant. Quæ autem ex Deo non sunt, viles sunt, & citò peribunt, quamuis in facie iucundæ & dulces videantur. Sic sic trãsit vita ista, bonis & malis semper admixta. Quamdiu ergo hic sum, pauper peregrinus sum. Non possum dicere satis est mihi, quia satietas nullius boni est in præsentibus: sed bonum meum, quod expecto, tu es, in quem credo. Cum ergo apparuerit gloria tua, & me impleuerit: tunc confitebor tibi, quia omnino mihi iam sufficit. Interim tamen, quia verbum hoc absconditum est à me, multiplex luctus circumdat animam meam. Propterea memor verbi sancti tui, hoc sæpe dico: *Tristis est anima mea vsque ad mortem.* Bonum mihi si hæc hora transisset, nec vllus luctus aut dolor occuparet. Sed pietas tua Domine, oro me conferuet.

Matt. 26.

CAPVT VI.

De anhelatione aterna vite.

Psal. 141.

IEduc de carcere animam meam. Doloris vis filere me non patitur. Quid enim hic diutius moror? Nescio enim, quid hic valeo. Tardè nimis proficio, & vtinam non magis deficerem. Quàm bene mihi faceres Domine, si citò me abhinc tolleres, ne deterius mecum fieret. Vita mea in dolore suspirat & in opere se non emendat. Si expectas, non ex hoc emendor, sed etiam longanimitate

nimitate abutor tua. Et si corrigis, vix patior, quia siccam stipulam persequeris. Cur ergo non tollis seruum tuum? Vt quid etiam terram occupat? quod est dicere; Quare cum bonis habitat, & vitam ac mores non emendat? Cur locum alicuius melius conuersantis, quamdiu superest, & tam negligenter ac tepidè se agit, indignè & damnosè occupat? Et hoc triste nimis cogitans, in aribus Dei mei loquor.

2. Sed bone Domine, noli in ira tua clamare contra me: Succidite arborem, & mittite in ignem. Ego infirmitatem meam accuso coram te, vt ignoscas confitenti mihi. Meum est accusare, tuum est indulgere. Meum est flere & dolere grauiter, tuum est flentem consolari misericorditer. Aut igitur (Domine Deus) præsta mihi maiorem gratiam in hac vita; aut tolle me citò de hoc mundo, ne peior fiat scissura. Nam diu viuere & vitam non emendare, poenam est accumulare. Nec mihi potest placere talis vita, quæ profectum nescit, & defectum non plangit. Qui enim sanctè & iustè viuit, dolet in quibuscunque deficit; & vt magis in virtute ac gratia crescat, in desiderio semper habet. Sed quid hîc faciet, qui se quotidie sentit deficere, & grauiter contra spiritum carnem surgere? Qui etiam nonnunquam tardio victus, & negligentia temporis tepesfactus, iam cessat repugnare, aut proiectis armis spiritualibus, sequitur impetum carnis, & quocumque eum propria trahit voluntas. Talis, heu Domine Deus, appropinquat vsque ad portas mortis: & viuens in carne, mortem incurrit animæ. O quantum vnicuique timendum est, de seductione & supplantatione inimici. Nemo securus, nemo mundus, sed est fragilitas in omnibus. Tu autem Domine, qui omnia potes & omnia cognoscis, resuscita contractum corde, & munda immundum ab omni sorde, & da spiritum nouum in visceribus eius. Vt discedat omnis tepor & languor, & reuertatur spiritualis feruor, & vsq; in finem stet immobilis tuus amor. Solammodo eget adiutorio tuo, qui præpeditur pondere suo. Nec valet per se abijcere sarcinam peccatorum, donec tu de cælo præstes gratiam, valentem soluere dura vincula passionum; quam peto donari mihi, quia sine gratia non potest esse bona vita: nec sine ea, percipitur æterna vita. Quòd autem nunc viuo in corpore, non est consolatio mihi, quia melior est mihi mors quàm vita. Quare? Quia propter hanc vitam elongor ab æterna vita, quæ venire non potest, nisi præsentem mors perimat, & mors ipsa simul destruat. Ideo desiderium meum sursum respicit: & cor quærens æternam requiem, altè suspirat & clamat; *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam, quam* 3. Reg. 19.

3. Aperi portam regni tui, & introduce pauperem peregrinum,

Ff 4

de

de exilio ad te reuertentem. Audi me Domine, & solue me à corporis vinculo. Quid hinc ultra faciã? Nec mihi nec alijs sum utilis. Ad quid ergo uiuo? Mihi quidem onerosus, ceteris tædiosus. Quid fiet de me? Nescio Domine. Si tu melius aliquid de me prouidisti, quare tardentur desideria mea. Consentio ordinationi tuæ quoniam bona est. Sed in me tantum malum inuenio, quare mihi uiuere in mundo, onus sit & tædium. Nam pecco quotidie, & peccatum super peccatum adijcio: & sicut dignum est, non pecciteo. Si igitur solutus essem ab hoc corpore peccati, & tibi sociatus in regno, nec ego amplius peccare, nec tu in aliquo offenderis, sed semper te laudarem. Sed adhuc sustines me, & omnem ostendis patientiam. Cognosco culpam meam, quia ob peccata mea non licet regnum ingredi, nam nihil immundum in illud introibit. Sed quando ero sine peccato? Quando ad plenum mundabor, ut non timeam prohiberi, sed magis gaudeam introuidi? Si non feruentius profecero, nec sollicitior fuero quam hactenus fui, timeo quod spes mea parua fatis erit. Sed tu Domine, qui neminem vis perire, sed omnes saluos fieri: præsta maiorem gratiam, ad emendationem vitæ, & ad speranda bona caelestia, da spiritum piuguedinis internæ. Nunquam hic fit cor meum secundum carnem lætum, sed timendo expectet fletum. Nulla creatura me teneat aut cura, sed tua optata præsentia me trahat & consoletur. Beatus, qui te expectat Domine: sed beatorum, qui iam emigravit ab hoc seculo nequam, non enim ultra aliquid molestiæ sentiet, vel timebit.

1. Tim. 8.

* id est
Mortem.

CAPVT VII.

De optatione bona mortis.

Psal. 70.
Quætime-
nia pecca-
toris, ob
admissa in
Deum.

Psal. 119.

I. **S**pes mea Domine, à iuuentute mea. In hac spe ad te confugio, dum nouissima hora & tempus resolutionis meæ uenerit. O si bene paratus essem, ut mori sub spe gratiæ possem! O si felici transitu diem extremum clausissem, & corpoream sarcinam deposuissem, quanta tunc pericula & timores euasissem! Felix, quem elegisti & assumpsisti, qui iam deposito corpore transit ex hoc mundo ad Patrem, de exilio ad regnum, de carcere ad palatium, de tenebris ad lucem, de morte ad uitam, de periculis ad securitatem, de labore ad requiem, & de cunctis miserijs ad perpetuam beatitudinem. Felix anima, quæ iam potitur præmio suo, gaudens in te Domino Deo suo. Sed heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est usque adhuc. Quam gratiosè & misericorditor mihi faceres, si citius me euocares, & ad te peruenire sineres: ut ubi tu es, illic & ego essem. Ah! si maturius me ex hoc mundo tulisses, quando necdum inquinamenta eius cognoscebam: & quando peccate

te

rectiam in parvis metuebam, quanta mihi bona in hoc praestitisses? Nunc autem diutius viuendo, vagatus sum longius à te, & offendi in multis.

2. Væ mihi quid feci? Secutus sum passiones carnis, vanitates attraxi, virtutes deserui, innocentiam non custodiui, mala malis addidi, & pro dolor expertus sum, quod legi: Væ impio in malis. *Isaia 3.* Vix serò redij, tardè incepti, in reditu non festinaui, in profectu non ferui, in feruore nõ creui, & quod deterius est, à pristino etiam calore refrixì. Hinc & mori saepe timui, quia urgente conscientia non vixi vt debui. Sed propter pericula tentationum, ne fieret nouissimus error peior priore, mortem frequenter optaui, & dixi: O si in gratia mortuus iam essem, ne tantis afficerer malis super terram. O si Deus me tempestiuè auferre dignaretur, & omnium laborum meorum finem imponeret, quam bene tunc mihi contigisset? Verum in voluntate tua Domine, omnia sunt posita. Si decreueris facere, quod postulo, erit continuò: sin autem, fiat voluntas tua. Ego possum tibi insinuare desiderium meum, & calamitatem quam patior, non quasi nescienti, sed vt tali alloquio aliquod refrigerium animæ meæ faciam. Scio, quia necdum bene paratus sum, conscientia enim adhuc multum metuit. Et quid mirum, si ego peccator timeo, quando & multi sancti patres timuerunt, cū aliter sint iudicia tua, aliter iudicia nostra? Sed quomodo me preparabo? Bonum vtiq; esset, vt melius me prepararẽ in illum diem, quẽ ignoro, si hodie an cras futurus sit. Innouabo firmiter propositum, præteritas negligentias deplorabo, totum me tibi immolabo, & tuæ misericordiæ me in perpetuum commendabo. Domine Deus meus, in misericordia tua stant omnia opera mea, & nulla sunt propria merita, nisi assit tua immensa pietas & miseratio. Et hæc est spes mea, & tota fiducia mea.

3. Sed qualiter est cum bona & immaculata conscientia? Quid dicit casta & deuota anima? Veni (ait) Domine Iesu; veni, & noli tardare, relaxa facinora mea, solue vincula, educ vincitum de domo carceris, de lacu miserix, & de luto facis. Expectans expectaui te: intende mihi, & exaudi me. Noli me apud seculum diutius relinquere. Satis sit, quòd hucusque certauì, quòd tanto tempore exulaui, quòd te frui non merui, nec facie ad faciem contemplari potui. Nunc optato concede perfrui gaudio, quod nullo finitur termino, nec vllò obnubilatur tædio. Ostende mihi faciem tuam, quam angeli semper vident: sonet vox tua in auribus meis, quam illi sine intermissione audiunt. Veni Domine Iesu, & tolle me de terra aliena, reuocà abiectum ad patriam, & in pristinum gradum lapsum restitue. Veni redemptor bone; fac me participem æternæ tuæ gloriæ. Tempus est, vt reuertar ad te:
tempus

tempus est, vt commendes terræ corpus meum, de qua sumptum est. Non est magna cura, vbi ponatur, vel qualiter tractetur: dummodo spiritus saluus fiat, & ad te perueniat. Habeat bene spiritus meus, quem tibi commendo: caro autem mea requiescat in spe, in nouissimo die resuscitanda. Nam vbiunque recondita fuerit, tibi remota vel ignota esse nõ poterit. Recipe me ab hominibus, & sanctorum tuorum me coniunge societatibus. Tædet me vitæ temporalis: sola dies me delectat æternæ claritatis. Non mihi obstat in exitu de Ægypto serpens antiquus; non latret contra me in porta inimicus; non tetra eius imago perterreat; non mortis horror cõturbet; sed sancti angeli tui fideliter assistant, fortiter iuuent, viriliter protegant, blandè leniterque suscipiant, & ad caelestem paradysum cum exultatione perducant. Assistet & gloriosa Dei genitrix virgo Maria, & tota caelestis frequentia. Et tu Iesu bone, dulcis, optime, redde mihi lætitiã vultus tui, & noli me reprobare à dilectis sanctis tuis; sed retracta seu recordare, õ fili Dei, quia precioso sanguine tuo ab inimico me redemisti. Suscipe me in gloria in misericordia & in bonitate tua; quia desiderio desiderãui apud te facere pascha. O felix dies optati præmij mei! Eia, benedicta hora transitus beati, quamdiu desiderãui, & semper præ oculis seruãui. Quid mihi iam nocuerunt tribulationes & pressuræ in mundo? Quid obfuit contemptus, & labor, & humiliatio pro nomine tuo? Tu mihi viuere fuisti, nunc autem mori lucrum erit; & esse tecum in regno, multo melius manebit. Sit tibi laus & gloria, qui es vita viuentium, spes morientium, salus & requies omnium ad te peruenientium.

CAPVT VIII.

De mortuo mundo, cuius vita est in Christo.

Psal. 112.

Mortui mundo ad mortuum carne cõparatio.

I. *A*verte oculos meos, ne videant vanitatem. O Iesu vita vera, vita mori nescia; tribue mihi ex amore conteri, ex amore vulnerari, ex amore mori, ne caro possit mihi dominari. Nõdũ perfectè mortuus sum mundo, sed viuit adhuc in me vetus homo; suscitans in me varias rixas, & desideria multorum malorum: faciens noctes amaras, & dies tædiosos. O quando fiet, vt cum fiducia dicam: Ego autem æstimabam me, tanquam mortuum super terram? Qui enim mortuus est, non curat laudes hominum, nec vituperia exprobrantium, quia mortuus est. Qui carne mortuus est, non loquitur, non odorat, non gustat, nec exercet quicquam operis: sed nec vanitatem huius mundi audit, non etiam videt curiosa & pulchra, & quæcunque allicere possunt, ad amandum aliquid vile super terram. Sed qui mortuus est mundo, non est in mundo,

mundo, sed in Deo cui vivit: sicut & dilectis discipulis Paulus dicit; *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Iste sic loquitur, sic cogitat, sic videt ea quæ foris sunt, quasi non sint: quia quod videtur, temporale est & vanum: quod non videtur, æternum est & verum. Illuc igitur spectat, ille flagrat, hoc ei in corde est; ad hoc laborat, ad hoc pervenire desiderat. Hoc vult, hoc amat, hoc quærit, hoc sapit, quod intus est & latet; magnum videlicet bonum, summum, æternum bonum, de quo cogitare nunquam illi satis est; quia nimis charum est, & dulce, & delectabile, & plusquam ineffabile. Qui talis est, multum elongatus est à presentibus, & totis affectibus inhiat æternis, habens sub se appetitum sensualitatis. Nam sensualitas quærit exteriora, cupit delectabilia, aspicit presentia, negligit futura; fugit vbiunque potest amara & aspera, quæ tamen spiritui sæpe sunt salubria. Unde non sinit spiritum in silentio & quiete agere; sed diuersa ei adducit phantasmata, quæ vix sunt dicenda, pro nihilo tamen in veritate curanda. Qui autem habet gratiam spiritualis fortitudinis, potest citius subiugare insolentes carnis motus, psallens in verbo diuinæ virtutis; *Dominus mihi adiutor, non timebo, quid facta, mihi caro.*

2. Quamuis igitur isti sensualitas bellum incitet, & vox carnis submurmuret; non tamen ei facile consentit, quia maior est vis amoris Dei, quæ interius confortat. Iste quâdoque tam dulciter, tam fortiter, & ardentè ad Deum trahitur, rapitur, & tenetur; vt non videat aut vix sentiat, quæ iuxta se sunt & strepūt in mundo; quia non est ibi, sed alibi: non infra, sed supra cum Deo & in Deo: qui ipsum introrsus mouet, erigit, & quasi in curru igneo transeunt; vt fruatur aliquando eo, in felici & diu concupito cordis sui desiderio sancto. Non inuenitur foris, quia transtulit illum amator suus. Ibi solus audit verba eius, verba dilecti: & gaudio gaudet propter vocem Sponsi, in nullo sibi suspecti. Nec statim effundit in solem phialam suam, ad hauriendam vanitatem: sed inuentum thesaurum abscondit, & claudit sub signaculo: ne pes superbiæ intret, & virtus omnis depereat. Sic namque dicit ei: *Pone me sicut signaculum, super cor tuum;* & quæ ibi sequuntur. Vtile est signare cor, & custodire illud; ne fortè dilectus declinet & fugiat, qui cor purum & humile specialiter quarit & visitat. Conferret ista secum, & miratur tantum bonum, quod omnem sensum superat & donum. Miratur iterum, & interrogat diligenter; quidnam est hoc? Et latatur vehementer, quia manna de cælo descendit. Qui autem ministrat panem de cælo verum, dat etiam gustanti intellectum bonum; vt sciat, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum, deforsum est, descendens à Patre lumine.

Coloss. 3.
2. Cor. 4.

Mortuus
mundo æ-
terna tan-
tum cogi-
tat, ac cō-
cupiscit.

Psal. 117.

Can. 8.

Exod. 16.
Iacob. 1.

minimè.

minum. Hoc iam, inquit, à Deo verbum est. Nihil sine eo, omnia mihi ex ipso sunt.

3. Rursus miratur & conqueritur, quare tantum bonum tam modicè curat, cum quo tamen nõ modicè ei bene est: quare quæque non sapius ad audiendum & videndum illud, cor suum inclinat, quo dulcius ac felicius ad fruendum nil esse potest. Et modò vtinam de cætero id fiat. Hoc enim summè me delectat, & ampliùs delectabit, si tamen operam ad vacandum dederò. Veniat dilectus meus in cor meum, vt comedam de fructu pomorum suorum. Declinet ad me, & ostendat seipsum mihi, & ego me illi. Ipse bonum meum, & gaudium meum. Tunc incipit anhelare, & desiderare, ac vehementer amare hoc bonum, in quo est omne bonum: hoc gaudium, in quo est omne gaudium: hoc vnum, in quo omnia, paruum & magnum, summum & imum; non tamen aliquid ipforum conditorum, sed sine forma conceptuum humanorum, principium & finis omnium bonorum ab eo formarum. Vnde quandoque vult ex toto illo bono repleti, ac gaudio suavissimo perfundi, & quodammodo ab ipso cupit ad fundum absorberi & consumi, vt satisfiat insatiabili suo amori; ita vt nihil super ipse sit, sed eius totus, cuius est ignis & æstus amoris, cuius est hoc mirabile opus, vt sic in eum auidius rapiatur, & vnus cum eo spiritus efficiatur. Nec propter hoc se extollit, aut aliquid esse putat, aut cæteras despicit, vel minores iudicat, quia non est hoc suum, sed munus Dei gratuitum: vt meritò non debeat se inde extollere, cum se seauerit taliter ab eo consolari. Nõ enim quarit laudes, neque fauores curat externos, sed dilectum quærit, cuius laudem & fauorem solummodo sitit: in quo omnia habet, & plusquam hæc omnia inuenit. Quia amorem eius, dulcedinem eius, & gaudiosam fruitionem eius, omnibus transitorijs præfert, & super omnia honorem eius concupiscit & diligit. Ideoq; de nullo bono se efferre, nec vanè gloriari potest. Ipse gloria eius, laus, & exultatio eius. Ipse verum & sincerum gaudium, summum & vnicum bonum, totum desiderium & complementum eius. Magis autem vult, & alios secum ita latari, & tali frui bono sine fine, nunc & in cælo. Hoc enim desiderat & orat, vt omnibus hominibus notum se faciat, & omnes ad se conuertat, & trahat; vt ipse solus laudeatur, & glorificetur, quia dilectus eius charitas est & amoris puteus, qui non potest exhauriri. Plus enim omnes amat, quàm ab omnibus possit amari. Placet tamen ei, si quis eum ex fundo amare appetat, licet ad fundum peruenire non valeat, quia ipse omnes in amore deuorat, vincit, & superat.

CAPVT

CAPVT IX.

De elongatione à creaturis.

1. **E**cce elongari fugiens, & quasi in solitudine. O quã salubre, quã *Psal. 54.*
 iucundum & suauis est, sedere in solitudine & tacere, & lo-
 qui cum Deo, ac frui solo summo bono, in quo sunt omnia bo-
 na? Vtinam sic essem coniunctus illi simplicissimo & vnico bono,
 vt nullis mouerer affectionibus & distractionibus rerum tran-
 euntium; nulli creaturæ nullique rei visibili, oculos videndo &
 aduertendo, curiosè præberem. Infelix ego homo, quis me libe- *Rom. 7.*
 rabit de corpore mortis huius? Heu, quã saepe morietur anima
 mea propter creaturas, quas amat; saepe creatoris sui propter eas
 obliuiscitur & seducitur. Instabilis mens mea nunc istud vult, nunc
 illud; nunc hic est, nunc ibi; pacem quarens in creaturis, & non
 inueniens. Quia omnis creatura etsi delectationem aliquam habet
 ad vsum, non tamen præstat satietatem ad fruendum. Inscrutabi- *Hier. 17.*
 le cor hominis, & quis cognoscet illud? Deus tu scis cogitationes *Psal. 93.*
 hominum, quoniam vanæ sunt.

2. O Deus æternæ, summe, & immense creator omnium & re-
 ctor; ego sum creatura tua, quam fecisti in virtute tua. Ad aman-
 dum te factus sum, & modò volo amare te, & non possum quan-
 tum volo. Ligatus sum vano amore, & viscoso affectu rerum la-
 bentium, à quibus dum me excutere conor, vix aut nullatenus si-
 ne graui dolore possum. O si tu mihi dulcescas & sapias, quã
 citò fugient & peribunt? Interdum tamen video mentis intuitu
 inuisibilia tua, per ea quæ facta sunt, & te summum bonum, ve-
 rum sempiternum Deum. Et delectat me his immorari, sed sta-
 tim nescio quo flatu actus ab hoc studio reuocor, & in amore &
 pondere visibilium miser languens teneor. Ecce enim firmiter
 mihi propono in corde meo, tanquam signum foederis inter me
 & te faciendo: quòd nullam creaturam videre & amare volo, pro-
 pter amorem tuum nobilem ac pretiosum, sed omnia contemne-
 re, & me & omnia mea pariter relinquere.

3. Post hæc autem ascendunt cogitationes huius mundi, carnis
 peccatricis cognatæ & vicinæ, tam suauiter ad cor meum, quasi
 in ipsis esset aliqua felicitas: & quasi amissurus essem quid magnâ
 boni, si eas contemnerem: lætam faciem prætendentes, finem tri-
 stem abscondentes; quid in præsentiarum sit exhibentes, quid
 mali autem sequatur tacentes. Quasi vbique & in omnibus qua-
 rendus sis creaturis, & nihil abiiciendum vel contemnendum,
 quòd à te Deo meo constat factum, sicque abducunt me saepe à
 proposito meo, & tandem omnino seducunt.

4. O quàm vanæ, quàm deceptoricæ, & propè nihil etiam stantes & florentes probantur: quæ post subitaneas suas delectationes diffugientes, me inter spinas & tribulos malæ conscientie relinquunt? Væ mihi Domine, & væ iterum mihi; quia vanitati citius credidi, & assensi; te autem, qui veritas es, tam facillè reliqui. O quatum in hoc deliqui, quod non omnibus postpositis tibi soli adhæsi? Nam ad amandum te & fruendum factus sum, sed creaturas inordinatè sequendo, te amisi, & in eis nullam cordis mei pausationem inueni. Conuerte me Domine ad te, & noli me in terrenis relinquere, qui cælestia te sequentibus dignatus es promittere.

CAPVT X.

De contemptu omnium consolationum terrenarum.

Psal. 76.

1. **R**enuit cōsolari anima mea. Noli enagari anima mea post vanitates & insanas falsas; sed conuertere ad Dominū Deū tuum, quia ipse fons totius consolationis. Quicquid in hominibus quæseris aut in creaturis, perdes, & perditum senties; quia potest aliquid solatij in eis apparere, nihil autē permanere. Cur frustra deciperis? Stultum est mendicare à paupere, cum diues sufficienter voluerit dare. Omnis creatura pauper est ad consolandum, Deus autem diues est in gratia, qui dat omnibus affluenter, & non improperat; si tamen quæseris diligenter, patienterque expectaueris.

Iacobi 1.

2. Reuertere anima, reuertere columba ad Noë in arcam, ad Christum in cordis secretum; quia diu foris manere non est securum. Renuit consolari exterius, si vis recreari interius. Noli cum cornu extra arcam manere, sed cadauer citò fuge. Esuriens redi, pascet te Christus pane cæli. Si necessitas vrget, vel infirmitas aliquando ad extra te tenet, moram caue, redi mox intrà; ne diluuiο verborum pereas, aut laqueo tentantis inimici capiaris. Multæ sunt insidiæ libenter extrà vagantis animæ, & magnæ tutelæ citò reuertentis columbæ. Quæ cum non inuenisset, vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad Noe in arcam. Et tu ergo vade ad cellam tuam, & habita ibi, sitque tibi graue esse alibi.

Gen. 8.

3. Beata anima, cuius conscientia ante Deum munda est, nec vlla tenetur re vana, neque amore alicuius inquinata, neque odio tabefacta. Beata, quæ nullam consolationem ab aliqua creatura quærit, sed omnem spem suam in Deo ponit. Beata, quæ respuit omnem forinsecam & temporalem requiem, & quæcumque ad carnis pertinent commodū; atque libenter pro Christo amplectitur laborem & defectum. Beata, quæ seipsam Deo committit, vt secum faciat, sicut illi placuerit. Beata, quæ nunquam gloriam suam

suam quærit, nunquam voluntatem suam fieri desiderat; sed Dei gloriam & voluntatem in omnibus rebus intendit, amat, & proponit. Beata, quæ se alienam facit ab omnibus temporalibus rebus, & puram se seruat apud Deum in cunctis actibus suis.

4. O quæcumq; talis es anima, gaude & lætare non modicè, quia vales iam versari in intimis & caelestibus, & Deum laudare diebus ac noctibus. Beata & benedicta à Deo, cuius desideria sursum sunt. Cuius manus & brachia expensa sunt; sicut duæ alæ *Ezech. 11.* Cherubin. Cuius oculi mundi, ad contemplandum Deum, cuius omnis vigor & labor interior vadit & ascendit, & non reuertitur, donec inueniat, quem solum præ omnibus amat. Et cum inuenierit, tunc omnibus oblitis, sequitur eum, quocumque dilectus voluerit & duxerit. Ut autem locutus fuerit, gaudebit ad vocem eius dicentis. Ego dilectus tuus, vnicus, & electus. Ego merces tua magna nimis. Esto humilis ad prospera, & fortis inter aduersa. Ecce *Gen. 15.* qui diligunt me, quomodo consolantur per me. Quam dulciter putas tractabuntur, cum deposita omni molestia corporis & animæ, ad æternam requiem suscipientur.

5. O si tali fruerer dulcedine, quemadmodum anima sancta, Deo dilecta & deuota; quando sopitis sensibus, sursum in spiritu fertur, & eleuatur super semetipsam in amplexus dilecti; & Deo per intimæ dilectionis vinculum copulatur. O Deus meus, cordis mei thesaurus verus, non ignoras, quin hoc doloris mei intus absconditi vnicum foret refrigerium. Sed huius vnctionis tu elargitor es & infusor. Tu doces, tu hortaris, tu foues, tu consolaris, tu prouehis & sustentas; tu ducis & reducis; & facis cum anima, quam elegisti, sicut vis; & totum bonum est, quicquid agis & vis. Ego verò quasi vas acidum, & boni spiritus tui infusione indignus, peto sacram ipsius emanationem mihi ampliari, quatenus & internæ dilectionis tuæ dulcedinem gustare, & sacras illas delicias valeam præsentire: quas animam tibi studiosè vacantem non diffido frequenter mereri. Odoravi à longè aromata caelestia, cum de anima sancta meditatûs sum quædam interiora mentis studia.

6. Sed tu Domine scis, quàm rara mihi, quàm tenuis est æternorum cogitatio, quam frequenter arentia verba, quàm rudis intellectus & impacata conscientia, quàm confusa interiora mea, inilluminata & indeuota, nec alicuius, nisi mea solummodo culpa. Interdum tamen viam quærens ad interiora, assumptis mecum cogitationibus in secreto, de bonis electæ animæ seriosè pertracto: quantæ sint lætitiæ caelestes, ac deliciae spirituales in eius corde: quæ pax, quæ tranquillitas, quæ spes & exultatio in Deo salutari suo; cuius eloquium dulce, & facies decora. Et
licet

licet brevis sit mora, est tamen gratiosa hora.

7. Hæc autem me cogitante, & te illuminante tenebras meas, inuenio super me iustas querelas: & sentio per occultas gratiæ rimulas, quia talis & talis est anima tibi intimè vnita, & sic & sic tu ei locutus es. Illa tacet ab omnibus sensibilibus, & tu loqueris ei in spiritu de inuisibilibus. Videtur quasi derelicta ab omnibus creaturis, & tu eam consolaris modis ineffabilibus. Dixi ego rursus hæc in corde meo: Vt animæ peccatrici, conscientiæ graui, conuersationi tepidæ, non habenti lumen gratiæ, neque solatium spirituale; querenti lachrymas, nec inuenienti aliquas. Pax huic quæ Christum sincerè diligit, & oculos cordis sui ab eo nunquam deflectit: sed quæ placita sunt ei semper inquirat, quia in pace & æquitate ambulabit, & in gaudio eius non miscebitur alienus. Videbit, quod bonum est ocium eius, & gustabit, quia suavis est Dominus Deus suus, in quo confidit. Elongabit se à tumultibus externis, & expectabit cum prouentu magno, aduentum eius in intimis. Ecce sic operatur Deus, in vasis sibi electis. Si quis uenerit ad eum, non reuertetur vacuus, qui libenter dat aquam sitienti, & panem esurienti.

8. Deus meus, cum introieris in domum amantis te animæ, nonne pasces eam tuo lacte, & deduces aliquando etiam extra se, præ abundantia tua dulcedine, ad capiendum te sine aliqua corporali imagine? O veritas, veritas; quantum valet & agit charitas! Tunc loqueris illi verbum tuum secretissimè, & ostendis ei omnia nouissima & antiqua in charitate & fruitione felicissima, ubi finiuntur omnia verba humana. Ex tunc facis maximè tibi confidentem de æterna requie, de sanctorum consocietate: quia prærogando pignus spiritualis gratiæ, valentiorum utique reddis ad speranda, quæ non videt, & ad spernenda præsentia, quæ sensu tenet. Recordare mei pauperis mendici (Pater bone) per viscera misericordiæ tuæ, & mitte panem de celo verum, verbum bonum, consolatione & gratia plenum.

CAPVT XI.

De magna dulcedine & consolatione in Deo.

Psal. 34. I. **O**mnia ossa mea dicent, Domine quis similis tibi? Vnus est, & similis illi non est, Deus meus est, & omne comparatum ei, nihil est. Dilectus intimus, & amicus fidelissimus, qui amantem se nunquam deserit, sed cum amante se libenter sociat. Et si aliquando se abscondit, aut angustiari permittit; non hoc agit vt reprobet, sed vt probet, purget, & erudiat. Non ergo omnino tunc deserit, sed etiam sapientius instruit, vt appareat qualis quisque

ex

ex se fit, & quousque peruenerit. Pulcher es, dilectè mi, & amabilis valdè, non carni, sed menti, non oculo aut sensui alicui, sed animæ credenti, mundū eor habenti, & ad inuisibilia atque spiritalia se transferenti. Qui ergo tibi per deuotionis affectū vniri desiderat, necesse est, vt omnem carnalem affectum in se mortificet, & puritatem conscientia maximè custodiat. Displicet enim tibi, si quis graditur ad fragiles creaturas pro mendicandō solatio. Propterea introrsus me uocas, vt amem te, & iubes, vt expectem te; quoniam tunc inueniam te, quotiescū que me postpono: & sicut tu vis, ita & ego volo. Et hoc eripit totum bonum meum, vt gratis te colam, gratis seruiam: nullam timens amissionem, nec aliquam faciens cum amore auaritiā: quia purè amantem approbas animā. O illam vnā, in vita & in morte tibi solī vnitam. Ego autem longè à te proiectus, saepe eo per aliam viam amando res perituras; non sicut oportet, nec ad quē finem decet.

2. Sed ne cum his precationibus meis dirigendo. Tu Domine laudes tuas, & ad te affectiones meas dirigendo. Tu Domine Deus meus, qui omnia fecisti ex nihilo, da ex omnibus psallere nomini sancto tuo. Tua est enim potentia, tua est sapientia, tua bonitas ac pietas, æterna quoque maiestas & gloria. Regnum tuum, regnum omnium seculorum: & dominatio tua, in omni generatione & generatione. Tu omnia disponis, quæ sursum sunt & quæ in terris. Omnia cognoscis, omnia in manu tua habes: nihil tibi resistit, nihil te conturbat: sed cum tranquillitate omnia iudicas, & rebelles etiam tibi subijcis, & seruire facis. Scis omnia, quæ geruntur in vniuerso: & antequam fiat, certo fine conclusisti. Tu es Deus cæli & terræ, visibilium & inuisibilium creator & gubernator, omniumque temporum dispositor. Conserua, (quæso) per orbem famulos tuos longè lateque dispersos, tuo tamen seruitio specialiter deputatos. Fac eos enarrare laudes tuas, & voce consona vbi que gloriam tuam prædicare. Excita corda eorum valenter in amore tui; & dona eis omnia opera sua sancto fine consummare.

Psal. 244.

Sap. 12.

3. O quam pius, quam dulcis es diligentibus te? quam bene places gustantibus te? Qui experti sunt suauitatem tuam, norunt inde melius cogitare & loqui. Vincit enim tua dulcedo omnem dulcedinem, & dulcorat omnem amaritudinem. Domine Deus meus, de te viri sancti locuti sunt, & propheta non tacerunt. Quotquot fuerunt sancti ab initio mundi, in te crediderunt, tibi seruerunt, in hostijs & muneribus te coluerunt, nomen sanctum tuum laudauerunt & benedixerunt, quia te creatorem suum, & omnium rerum conditorem cognouerunt, & in te super omnia sperauerunt. Cognouerunt te in visionibus

fuis, tu siquidem reuelasti eis nomen tuum, alium præter te nescierunt. Custodierunt legem mandatorum tuorum, quam eis dedisti. Non sunt secuti falsorum deorum figmenta stultissima: sed adorauerunt te uiuentem in secula seculorum, qui creasti omnia. Leuauerunt vocem suam in confessione laudis tuæ: quia tu de excelsis clamorem magnum auribus eorum infudisti, dicens: *Ego sum, qui sum. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit.* Feci, quæ futura sunt; & præterita non perierunt à memoria mea. Hæc audientes & intelligentes, eleuauerunt etiam in longinquo fidei oculos, credentes quia saluos nos faciet Dominus: & qui venturus est, ueniet, & non mentietur. Hæc præscientes, consolati sunt non minimum; & vehementer admirantes præsentiam affuturæ maiestatis, præ stupore defecerunt. Respirantes paulisper, & præ gaudio aspicientes Dei potentiam uenientem dixerunt; Ipse est, ipse est, Dominus Deus noster est, & alius non est. Ipse cœpit, & saluabit nos. Non potest negare seipsum, quoniam uerus est. Sicut audiuius, ita & uidimus: sicut credimus, sic & loquimur, & testamur ueritati. Semel locutus est Deus; dixit, & facta sunt. Dixit, *Consilium meum stabit, & seruum filij hominum peribit.*

Exod. 3.
Isaia 43.

2. Tim. 1.

Isaia 46.

Mich. 2.

Osea 4.

4. Væ, qui cogitatis inutile, & post uerba Dei ridetis. Væ, qui fingitis de corde uostro sapientiam, & in potentia uestra erigimini. Audite uerbum Domini, qui quæritis Dominum, scitote quia iudicium eius cum habitatoribus terræ. Non est bonum, si auersi fueritis: stete, & considerate uias eius. Reuertimini, & uenite, libenter suscipiet uos; quia misericors & clemens est Dominus. Nec sicut homo iram seruat, sed omnia peccata donat, insuper & gratiam priorem cum posteriore restituet. Tantum toto corde conuertimini, & donate uos illi ad seruiendum mente fideli. Hæc uox sanctorum in auribus meis. Quasi melos in conuiuio, & quasi thus redolens de thuribulo, sic est uerbum Dei in corde puro. Sancti autem tui Domine repleti spiritu tuo, memoriam abundantiae suauitatis tuæ eructauerunt, & eloquia sua nobis eructanda reliquerunt. Meus autem sermo sæpe clauditur inter angustias, ascendendi iter non habet. Sed si ignis desursum uenerit, erit ignitum eloquium meum. Et si incanduerit, mox consumet me. Non subsistam à facie eius: quia sicut à uento palea, sic tolletur de corde mortificata: & sicut rubigo ab igne, consumentur peccata mea. Ignis diuinus omnia comburens, mundabit ateam cordis. Descende, & accende; modicum tange me, & euolabo. Præterita non erunt, & futura non computabuntur, quia omnia mala obliuioni tradentur. Vetera transigent, in abundantia noua uenient, & affluunt

affluent desideria sancta; atque ex omni latere consurgunt, ubi-
cunque flauerit spiritus almus.

5. Timor non erit, sed amor totum implebit, cessabitque
quassatio: nam dextra Dei est hæc mutatio. Ideo quod loquor,
non mea, sed eius est laudatio. Consolatio lugenti est, panis
datur petenti, haustum suscepit sitiens. Manus agro data est,
vacillanti baculus venit. Deficiens vires resumpsit, requiem
lassus inuenit. Desperanti noua lux oriri visa est, clamanti venit
responsum. Caliganti insulsi dulce lumen, ignoranti via patuit,
& porta ilico est reuerata pulsanti. affuit veritas, titubanti suc-
currit auctoritas, affectanter quærenti obuiauit mater charitas.
Cupienti dilecto loqui, occurrit lætior ipse: Ecce assum, inquit;
dic quid noui nunc accidit? An tibi excidit, pro me pati & a-
gere debere? Volentem cum eo pergere, nec hoc prohibuit. Sta-
timque ascendi, & oblitus sum quicquid molestia habui. Desi-
derantem cum ipso habitare, noluit me contristare: sed lenibus
verbis edocuit, quia modo id fieri non conuenit. Desiderium
tuum bonum est, & placet oratio, quam presentasti mihi: sed o-
portet adhuc differri. Vade, & reuertere in domum tuam; & an-
nuncia tuis, quanta fecit tibi Dominus. Et dic eis; Præparate sin-
guli corda vestra; & deponite graue onus peccati; & sitis cauti &
fortes, aduersus insidias diaboli. Vigilate & orate, ut non intretis
in tentationem. Tempus prope est, ut paratos vos inueniam. Ecce
prædixi vobis.

CAPVT XII.

De unico & summo bono quærendo.

1. **D**ic anima mea, Salus tua ego sum. O quam nobilis es anima, *psal. 30.*
quam mira virtus in te latet: quæ quiescere non uales nisi
summo adepto bono, & ultimo inuento fine! Quo cognito
& inuento, cessat motus tuus. O bonum super omne bonum, ô
finis sine fine, quando fruar te sine modo & sine fine? Multa hic
inuenio bona, sed quæ alterant, non quæ satiant. Porro vnum
est necessarium. Hoc vnum quæro, hoc vnum desidero. Propter
vnum omnia, & ex vno omnia. Hoc si habuero, contentus ero:
& nisi potitus fuero, semper fluctuo: quia multa me implere non
possunt. Quid hoc vnum? Nescio dicere, desiderare me sentio,
quo nihil melius nec maius est, sed nec cogitari potest. Non
enim hoc vnum inter omnia, sed vnum super omnia est. Deus
meus est, cui adherere & inherere, bonum mihi est. Huic dico, *psal. 72.*
huic clamo: *Dic anima mea, Salus tua ego sum.*

G g 2

2. Quid

2. Quid vitra concupiscis anima mea desiderio plena? Nonne melius est, vt vni adhareas quàm multis? Ex vno multa, annum ex multis. Cessa multa quærere, vni te iunge, vni adhære, in vno totum consistit. Quærant alij multa & varia ab extra; tu quære vnum internum bonum, & sufficit tibi. Ecce alius villam quærunt, alius in negociationem suam vadit. Alius argentum & aurum multum congregat, alius voluptates ambit & honores. Alius amicos & cognatos requirit, notos & affines libenter visitat. Alius vrbes & castella intrat, & varias mundi partes desiderio oculorum ductus lustrat. Alius sapientiam, alius potentiam, alius magisterium, alius regale aut principale petit obsequium. Et in hunc modum alius hoc, alius illud, siue in seculari siue in spirituali statu requirit. Pauci vnum, & propter vnum, purè & simpliciter quærunt. Ideoque nec stabilem pacem inueniunt, nec internam gratiam sapiunt. Quicumque enim sunt Christi, non temporalia, non terrena quærunt; tanquam tunc magni & gloriosi essent, si his omnibus abundarent.

3. Non ergo ad te pertinent, quæ isti quærunt, ô anima deuota? Profectò nihil. Detestor hæc omnia: quia vnum est bonum meum, vnum diligo, vnum requiro: & ipsum melius mihi est, quàm omnia bona infra vel supra. Si tantum bonum inuenisti, hortor te & suadeo tibi, custodi & tene, pro quo omnia contempnisti. Nam illud habendo, cæteris carere non erit onerosum; immo pro ipso lucrando, omnia dare & pati debere, iudicabis rectissimè dignum.

Coloss. 3.

4. Quære ergo nunc anima mea, tam singulare & supereminens bonum. Quamdiu in carne viuis, quærere ne cesses, quia nec satis inueniri potest, quod ad plenum comprehendere non potest. Erit autè finis quærendi, cum venerit hora fruendi. Tunc enim erit omnia in omnibus, ipse solus vnus, sufficiens omnibus & singulis. Et si tibi adhuc quæratur, vbi semper inuenitur; non tamen sicut hic cum labore, sed summo cum gaudio & amore. Qualis autem sit pijs in hac vita, multis docetur nominibus, nec ignoratur ab expertis. Aduerte tamen aliquantulum, (experientia magistra iuuante) quæ sint diuinæ pietatis nomina. Pauca tibi expono: sed plura atque sacratiora eius doceat gratia. Ecce, sponsus est amantibus, & qui adhuc in timore ei seruiunt, metuentus Dominus. Pater est bonis filijs, maluolis autem districtus iudex. Infirmis est medicus, & sanis solidus cibus. Doctor est ignorantibus, & obtemperantibus sibi salus æterna. Via est incipientibus, veritas proficientibus, & vita perfectis. Spes est penitentibus, & iustis consolator optimus. Gloria est humilium, & pœna superborum. Lux est in tenebris, & lucerna in noctibus.

Dat

Deus qualis sit pijs hic nomina eius docent. Sponsus, Dominus, Pater. Iudex, Medicus, Cibus, Doctor. Salus, Via, Veritas, Vita, Spes, Consolator, Gloria, Lux, Lucerna.

Dat medelam egris mentibus, & vinum lætitiæ multum tristibus. Stat cum pugnantis, ambulat cum proficientibus, currit cum feruentibus, volat cum contemplantibus. Adest orantibus, loquitur cum legentibus, quiescit cum meditantibus.

5. In omnibus his operatur vnus atque idem Deus, apparens singulis prout vult; & non est reprehensio in sermone eius, neque inuestigatio operum eius. Magna sunt enim & inscrutabilia iudicia eius, & nemo dicere potest, Cur ita facis? & quare hunc magis quàm illum eligis? Stulta est hominis interrogatio aduersus omnipotentem, & omnis adinuentio filiorum Adam vanitas & nihilum.

6. Quomodo placent tibi hæc, & qualiter sapit tibi Deus? Bene sapit mihi, & opera eius non possunt mihi displicere. Iustus est, & quis potest eum arguere de iniustitia? Qui enim hoc fecerit, contrarium se illi constituit, & arguetur ab irreprehensibili lumine eius. Sed hæc quæ audisti, quid sunt in conspectu eius? Vix scintilla modica est, ab eo quod intrinsecus latet. Quæris, quid istud? Dico: Nescio quid est, sed est totum supra me, & quasi inaccessibilis quædam caligo, cuius principium sicut & finis ignoratur. Sit proinde potior meditatio tua & affectus frequentior, circa humilia vestigia Iesu, & noli ad alta citò conscendere, ne opprimaris à gloria. Verum, quia amor intensus interdum obliuiscitur reuerentiæ & timoris, tolerandum est, si aliquando de dilecto suo amans intensè inflammatur, vt quærat, non solum qualiter paruulus natus in præsepio vagiat, aut in patibulo crucifixus pendeat: sed qualiter gloriosus in cælo regnet, & cuncta sub cælo mirabiliter disponat.

7. Libenter sequor te amande Iesu in terris, sed multo libentius sequerer ad cælos. Vbi est thesaurus meus, ibi erit & cor meum. Thesaurus meus tu es, charior omni creatura, qui es ad dexteram Patris. Pro me incarnatus, pro me eleuatus. Exemplum mihi reliquisti in terris, primum te seruas in cælis. Ad te igitur oculi mei, post te, omnes gressus mei ibunt. Tibi dicit cor meum, exquirat te facies mea, faciem tuam Domine iugiter requiram. Vsq̄quo Domine visto gloria tua? Quare faciē tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Scis vtique, quia tamdiu fertur hinc inde animus, trahitur & retrahitur in diuersa affectus meus, donec tibi tanquam suo amabili iungatur in calis. Vis etenim amoris quiescere nescit: sed de suo amato incessanter quærit, suncios emittit, preces geminat: sed nec sic dimittit, quia amor omnino possidere vult, quod concupiscit.

8. Trahe ergo me, vt currere incipiam feuenter post te. Opus mihi est tractu, & magno tractu. Nisi enim traxeris, nemo venit,

Trahi opus habemus.

nemo sequitur; quia ad se quisque curvatur. Si trahis, ecce venio; ecce festino, curro, ferueo. Sin autem, nec curro, nec quero; vix est, quod sequi desidero. Sed si manum dederis, tanto celerius curro, quanto fortius traxeris. Vox dilecti mei trahentis: *Et ego cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* I E S V bone, trahe me post te, & non solum ego, sed omnes euremus in odore vnguentorum tuorum. Primum itaque trahe me post te, deinde sequantur alij, vilo exemplo bonæ vitæ. At ne superbire possemus, bonum est nobis hoc simul sentire; quia non in viribus nostris, sed in odore vnguentorum tuorum currere coepimus.

Ivan. 11.

Cant. 1.

Ivan. 6.

Matth. 8.

9. Hic est tractus diuinus, sine quo proficit nullus: sed nec incipit aliquis, sicut itidem dixisti: *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum.* Quem ergo trahit Pater, vtique sequitur te, & d.ferit se. Bene tractus videbatur, qui dicebat: *Magister, sequar te quocumque ieris.* Sed non est omnium, sic ad te affici: nec parua est anima, tam paratè ad omnia te sequi.

10. Quid tibi obest anima mea, quòd propter I E S V M non deferis omnia? Quare tam inuitè separaris à vanis & perituris? Quid iuuant hæc visa? Ecce cum per res mortales & visibiles creaturas pergis, volens in eis contentari, perdis meliora. A summo bono te diuidis, cum hoc agis; & à vera ac beata æternaque vita te auertis. Idcirco misera & infelix manebis, plena doloribus & anxietatibus. Quocumque enim te vertere disponis, dolores semper inuenies & tædija multa, nisi fueris iterum ad creatorem conuersa; quia ipse est pax tua, & requies secunda. Verum, si in terrenis minimè feceris moram, nec pedem in limo fixeris; sed potiùs cõsideraueris, & venerata fueris in speculo creaturarum, non imaginem quæ transit, sed eam cuius est hæc imago & superscriptio, beata eris & non morieris. Cum enim cuncta visibilia non ad fruendum quaris, sed ad benedicendum creatoris tui nomen aspicias, fabricando tibi ex summis & imis operibus eius scalam quandam, cui innitaris ad sursum pergendum; liberaberis vtique à seculi visco pessimo, & tuo desiderato fini satis inimè copulaberis; qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

CAPVT XIII.

De unione anima cum Deo, Et de subtractione gratia.

Izal. 62.

1. *A* dhasit anima mea post te. Deus meus consolator verus, tu scis, quia non tædet me tui: sed quotidie libet tibi in secreto meo loqui. Sed vbi te quaram, si fortè ad horam perdidero? Quis me perducet ad te? Tu super omnia Deus, & ego inter ista inferiora

inferiora homo pauperculus . Tu in cælo , & ego in mundo . Tu solus altissimus , ego verò mendiculus sum & pauper . Quis mensus est distantiam cæli & terræ ? Hæc valde distant , sed tu longius à me . Quis ergo me tibi adunabit ? Aut tu facies , aut nullus poterit . Veruntamen si vis , fiet vtiq̃ue celeriter . Tu autem nosti , quia cadere mihi procliuius ex me est , abs te verò stare donatur & proficere . Ideoque pendet anima mea ex dignatione spiritus tui , & infusione gratiæ salutaris . Iubente te , eleuabitur de terra ; auertente autem te faciem tuam , ad se conturbabitur . Propter charitatem tamen tuam & mansuetudinem , assumes me , & deducet me mirabiliter ad te dextera tua .

2. Quique terrigenæ & filij hominum audite , quia possibile est ac facillimum apud Deum ; vt fiat , quod scriptum est : *Simul in vnum , diues & pauper* . Pauper ego sum , & omnibus indigens : sed diues iste ; Deus meus est , nullius egens . Huius rei si non magnam experientiam , habeo tamen fidele testimonium vnde id probem , quod possit anima Deo vniri per gratiam . *Dilectus meus* (inquit) *mibi , & ego illi , qui pascitur inter lilia* . Hoc est testimonium amici & amicæ , sponsi & sponsæ : conueniens satis & validum sacre legis testimonium . Secundum autem simile est huic : *Volo Pater , vt omnes vnum sint , sicut & nos vnum sumus* . *Ioan. 17.* Ecce duorum librorum præclara testimonia : quibus liquidè patet , Deo posse animam familiariter coniungi , secundum gratiam cælitus ipsi datam . Etsi res rara est , tamen valde chara est , nec ignota amanti . Quamuis quoque sit difficilis , non est tamen penitus impossibilis , Quam ego Deus sibi sic coniunxit , nemo separare aut conturbare audeat . Si stupes dignationem huius vnionis , obstupescere & admirare excellentiam bonitatis eius , nec non & assumptæ humanitatis singularem vnionem . Licet ei agere , quod vult ; qui facit mirabilia magna solus . Si meritum queris , inuenies beneplacitum voluntatis eius . *Psal. 135.*

3. O dulcis societas cum Christo , & sub alis Christi . O gratiosa coniunctio , plena dilectione & suauitate Spiritus sancti ; quæ melius sentitur , quàm dicitur . Hæc pertinent ad animam , quæ omnibus mundanis se fecit alienam ; quam non tenet amor vitæ presentis , sed sursum vexit secretum mentis . Quanto istud notius est amanti , tanto obscurius est & mihi . Vellem tamen libenter interesse , quando animæ deuotæ solet bene esse , est autem illi bene , dum fuerit cum sponso in meridie Est & illi malè & multum agrè , si contigerit I E S V M abesse , si desinant fluere aromata gratiæ ; si minus sapiant literæ sanctæ ; si tædet orationi aut meditationi insistere ; si sic densantur cordis nebulae , & tantum prævalent cogitationes noxiæ , vt cohiberi vix

Animam
etiam hic
posse cum
Deo vniri.

Psal. 135.

Cant. 2.

Ioan. 17.

Psal. 135.

valcant, sed penè simul omnia bona priora obruere nitantur.

4. O Domine Deus, quid sic facis? Quis est iste ludus. O pie Iesu, quid in hoc facto pretendis? Si tibi non displiceret, optarem latius inter te & dilectam tibi habere colloquium. Ex eo quòd ipsa votis omnibus tuam gratiosam querit presentiam, qua castis foueatur delicijs; miror cur ipsam pateris interdum sedere sic desolatam. Quasi ipsa non esset, quæ te expetisset, ita pertransis & recedis. Ipsa autem gemens & sola. Eius enim vox ista videtur, *Anima mea desiderauit te in nocte*. Nox ei est, cum tu vera lux non ades. Precatur ergo tuam presentiam; ne tenebræ peccatorum eam comprehendant. Sentit utique incommoda multa, subtracta sibi visitationis tuæ gratia. Nisi etenim aliquid passa esset, non tam desideranter post te clamasset. Clamauit & altera, cuius verba iam suprâ. *Adhæsit anima mea post te*. Sed nullam æstimo huic tam molestam fore vel videri molestiam, quam tuam abesse presentiam.

Isaia 26.

Psal. 62.

*Anima
quare se
subtrahit
Deus.*

5. Et non mirum, si ex hac etiam carentia, incidat anima amorosa in quendam cordis sui languorem. Tu enim difficulter quandoque inueniris & cum fueris tandem inuentus, illa gaudet ad reditum, sperans letum diem agere tecum: sed minùs cautè de recessu tuo, nihil triste suspicatur. Tu autem aliud tacitè tractans, sepe fugam exhibes. Recedis quippe repentiè de manibus eius, illa non præsumente. Laudo te, in hoc quomodo laudabo? Si quid laudis habes & dulcoris, cur in hoc facto videris illud amittere? Nisi tu esses, forsitan scandalum illi generares. Sed non potest in te scandalizari, à quo se nouit tam valenter amari. Si ergo quid iuste rationis tali documento figuras, indica mihi obsecro Deus. Vellem enim libenter intelligere: nec inutile iudico vel parum inde scire. Occulta namque iudicia tua nemo per se intuetur: sed lux tua est, quæ obscura quæque illustrat, & noxia fugat.

6. Quare igitur est, quòd te subtrahis interdum tam occultè ab anima, ipsa ignorante? Diligis eam, an non? Si diligis, cur fugis dilectè mi? Si non diligis, cur pridem visitasti? Et iam si non diligis, cur denuo reuerteris, & ostium pulsas, & intras? Nunquid leuitate vteris eundo & redeundo? Absit. Sed non est illi leue tam frequens alteratio; quinimo, nascitur turbatio non modica. Adhuc minor forsitan querela esset, si palàm illi diceres. *Vado & venio iterum, & gaudebit cor tuum, & gaudium tuum nemo tollet à te*. Nunc autem proverbium nullum dicis: sed illius verbi recordatur, cuius veritatem experitur quia *I E S U S* abscondit se & exiit de templo. Habeo ergo aduersum te pauca: sed ex bona radice, orta est mea conquestio. Cupio humiliter erudiri, non impa-

Isaia 16.

Isaia 2.

impatenter litigare. Dabis proinde interroganti responsum, cum fuerit opportunum.

7. Loquatur etiam ad maiorem intelligentiam, aliquid pro se anima deuota. Responde & tu liberè partem tuam. Dilectus enim patienter te audiet, & occurret verbis pacificis, ne detrimentum ex eo patiaris. Quis enim te consolabitur, si non ipse fuerit consolator? Et tuam infirmitatem quis clementius feret, nisi qui cuncta sine onere portat? Cui etiam tutius reuelabis, si quid triste habueris, nisi omnia plenè scienti? Aut cui magis fidem dabis, nisi non fallenti veritati? Iam hæc si quis externorum audierit, & qui non est de amicis Sponsi, præ foribus arceatur. Sin verò Sponsum diligit, si fidelis fuerit, si deuotus & internus, liber illi concedatur ingressus. Si custos conscientia; si amator virtutis fuerit & disciplinæ; si affectu purus, & intellectu clarus; si in se humilis, & ad suos pius; si bona audita non malè capere, non vanè efferre, non temere arguere, non animosè defendere, non superbè prædicare nouit; sed è contra, non intellecta venerari, obscura & mystica sanè interpretari didicit; talis introducatur, & huic interfit gratis colloquio. Affectus enim cordis ex verborum sonitu magis pensari debet quam uocum qualitates. Indica ergo mihi anima, qualiter te sustines absente dilecti gratia? Ego me sentio minùs loniter posse sufferre; si se in longum voluerit differre; & puto aliquid simile de te. Si vis, sedeamus hic pariter, & conferamus super hoc verbo, pro aliqua consolatione nostra.

CAPVT XIV.

De tristitia anima, absente dilecti gratia.

Dormitauit anima mea præ radio. Quis est iste sermo, quem Psal. 118.
loqueris? Quare dicis Sion, Reliquit me Dominus? Noli Baruc. 4.
timere filia Sion, anima amans & speculans; ecce Rex tuus, dilectus dilecti, ueniet tibi. Surge, sta in excelso, & uide iucunditatem qua ueniet tibi à Deo tuo. Quasiui (inquit) Cant. 5.
vocaui, & non respondit mihi; propterea dormitauit anima mea præ radio. Et ego: Hæc vox turturis, amisso compare. Non est hodie sicut heri & pridie, quando cantabas cantica lætitiæ. Præcessit manè, uenit uespera: sponsus autem cubat in meridie, nec datur accedere. Verba tua tristitiam sonant, & oculi tui lachrymis rigantur. Anima in dolorees, & consolari opus habes. Sed dic, unde est? Non est mihi super auro & argento, aut qualibet re mundi quaestio, non de lucro aut damno, non de iniuria aut penuria, qua mundo iam mortua sum & crucifixa. Si bene te noui,

noui, diu omnibus mundanis abrenunciaſti. Sed an etiam te in omnibus perfectè abnegasti, & vsque ad contemptū tui veneris, inquirō. Hoc paucissimorum est, & exigitur specialiter à te. Vnde est ergo dolor tuus? Quid amisti? Si de dilecto est, scio, quia tristitia non immeritò impleuit cor tuum: nec est quidquam tibi iucundum, donec reuertatur, & reddat tibi aspectum suum. Sed quomodo interim te sustines, ô delicata & innixa super dilectum? Et mihi constat, quia semper pro voto non adest. Ergo dum abest, quid solatiij habes, & in quo te quietas? Narra mihi secreta tua, etiam si sint dolore plena. Te Christum absentem dolere nemo dubitet, nisi qui non amat. Habes modò tristitiam, sed de Sponſo Christo, non de mundo isto. Et scio, quòd illo reuertente, iterum consolaberis, quia non in perpetuum tui obliuiscetur. Dixit enim: *Non relinquam vos orphanos; vado, & venio ad vos.* Non ergo sunt vacua verba tua, cum tanto dolore prolata; sed cor amantis ostendunt, & gelidum cor feriunt, quod amore Christi non ignescit. Vox enim tua dulcis, vox turturis, non clamor murmuris. Ideo confido, quòd inuenies eum, quem doles amissum.

Ioan. 14.

2. Interrogo tamen te; Quid dicis de eo, quem sic absentem ploras? Bonus est, an aliud suspicaris? Et quidem bonus est, & bonus valde; iustus & fidelis, in quo non est iniquitas, sed nec esse potest. Cur igitur doles de bono, in quo non est dolus? Non de bono doleo, quia bonus est: sed me miseram lugeo, quoniam bonum & fidelem amicum amisi. Ego ego sum, quæ merui: sed væ væ, quia sollicitè gratiam eius non custodiui. Perdendo didici, quid habendo possedi. indicat dilecti absentia, quid contulit eius præsentia. Lætabar cum eo & iucundabar, sed minus cauta fui de recessu celeri. venit saliens in montibus, hilaris & iucundus in ostijs domus meæ. Et statim clausi fores carnis, & introduxi ad me dilectum, sedique cum eo, & requieui sub eius umbraculo, à turbine & à pluuia. Et gausa sum, viso dilecto. Quidni gauderem? Ipse gaudium meum, & exultatio cordis mei. Eia quid habui, & quid in illa hora possedi? Non possum indicare tibi, quàm bene mihi celsit: nec nunc quidem dicere expedit. Plus desiderare non potui præsentem illo quem solum dilexi.

Quàm bene sit animæ præsentem gratia.

3. O quantum dilexi, quando me & omnia neglexi! De omni re, quæ me delectare potuisset, parum vel nihil curavi, quia eius amor me totam rapuit; & quicquid ipse non erat, incongruum videbatur & insipidum. Quo ablato, proiectum est cor meum penè extra me. Dependebat enim anima mea ex gratia eius; quia aliud non habui solatium, nisi hunc quem plango subtra-

subtractum. Sufficiebat mihi, & satis erat ad omnem lætitiæ varietatem. Sicut volebam, sic ille erat, & quicquid mihi præcipiebat, libenter acceptabam, meque illi totaliter & promptè donabam. Et concors animus & tranquillitas magna nobiscum. Nec fuit ausus quisquam nostrum irrumpere silentium, illo nimirum sic iubente per os suum: *Adiuvo vos filia Ierusalem, per eas præas hinnulosq; camporum, ut non susciteris, neque euigilare facias dilectam, donec ipsa velit.* Iam nunc perpende, si vales verba mea sentire; quantum mihi de absentia dilecti necesse sit dolere, cuius ex presentia omnibus bonis cœpi abundare. Ad hæc respondi: Scio, quid loqueris; experimento sæpius probavi, quod dicis. Sed in hoc consolemur; quia eius dispensatio voluntatis, nostræ deuotionis est profectus. Et nunc quæ dixisti, gratanter suscepi: sed adhuc perfectius ea vellem audire. Tardioribus enim sensu, opus est morosior declaratio.

CAPVT XV.

De scrutinio super dilecto, & donis gratia eius.

I. Benedictus Deus, qui non amouit misericordiam suam à me. *Act. Psal. 65.*

sum igitur, pio rursus scrutinio quærens; si quando te sine interna consolatione reliquerit dilectus, quid interim agis? quid etiam super hoc consulis? quali quoque arte possit reconciliari vel reuocari? Rogo te charissima & deuota Christi amica, nihil horum sileas à me, quæ venerim interrogare. Potes prodesse hac vice, pandendo mihi quod piè sentis. Ex tuis sermonibus potero mensurare pondus mei doloris? an iustè sit vel iniustè quod dolui. Vidi enim te quandoque hilarem, quandoque verò tristem; rursusque conspexi gaudentem, & ex te perpensi aliquantulum me. Sed causam huius mutationis hanc reor esse potissimam, de transitu & reditu vnici dilecti tui. In quo casu plura te percurrisse intelligens, informandus accessi.

2. At illa: Desiderijs tuis annuens, conabor saltem modicè propalare, quæ intra me aguntur; siue cum fuero cum dilecto, siue cum abactata remansero sola, expectando eum quem diligit anima mea. Sanè hoc primum noueris: quantum mihi gaudij & dulcedinis eius confert gratia, tantum doloris & amaritudinis ministrat illius absentia. Sed cur sic dispensat vices suas, deceret eum potius dicere quam me. Audies autem cum comperero verba carminis mei; quia postremò introducemus eum ad nos, sedensque in medio nostri, docebit nos ordinationem suam, quam solitus est exhibere amantibus. Sed iam audi patienter me, & imperfectum eloquium meum non sit tibi graue. Ad excitandum namque corda nostra inuicem conuenimus, vt vel pariter luceamus, vel ex amore inuicem gaudeamus. *Væ enim soli: Eccli. 4.*
quia

quia cum ceciderit in aliquam tristitiam vel tentationem, non
habet subleuantem. Et si fuerint duo pariter, confortabuntur
mutuo; dum vno tristante alter consolationem ingerit; aut si
consolari respicit, compassionem mox praebet, & super amico
contristari vehementer incipit; sicque fit, vt aut pariter gau-
deant; aut de ablato gaudio, lachrymis se mutuis consolentur.
Et quamuis adhuc dolor de aduersa causa vel de re flebili inest,
animae quiores tamen fiunt; quia tam vnicordes se inueniunt, vt
rebus mutatis, corda minimè mutari seu corrumpi potuerint.
Quis non diceret, considerata hac animorum tam fida concordia,
Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in vnum?

Psal. 127.

Dona gra-
tiae Dei
erga ani-
mam.

3. Possum igitur liberius tibi dicere, quod sentio; quia ni-
doli vel captionis in te formido. Ecce iste dulcissimus Sponsus,
& dilectissimus amicus meus, Dominus meus Iesus. Christus,
amator animarum sanctarum, ex amore cessare non valens,
attractit me miseram ad se; & cum non essem, dedit mihi esse,
viuere, sapere, & communi hac frui luce. Contulit & renasci
per gratiam baptismi, & suorum me vestiuit gloria meritorum.
Dehinc, cum multis peccatis me deformassem, & inepta ad
redamandū essem, non aspexit ad meam foeditatem, sed ad suam
miserationum suarum. Etenim adhuc longius me vagantem
vocauit per gratiam suam, non sinens me perire in hoc seculo.
Prouidit deinde locum mihi ad pausandum modicum, quamdiu
in hoc fragili corpore dego. Non est tamen vera pausatio, ne-
que diuturna ista qualiscunque habitatio sub vmbra dilecti. Illa
est vera pausatio, quae post praesentis vitae labores percipitur in
patria. Est tamen suo modo suauis quaedam animae reuelatio ad
Deum suspirantis, ex utam se videre à grauibz saeculi nexibus;
& illic iam esse, quo possit dilecto plenius seruire, atque in secre-
to silentio sibi & illi vacare.

4. Non defuit etiam diuersis necessitatibus meis, iuuans & in-
tentationibus primitiuis. Frequenter quoque me sermonibus
utilibus instruxit, confirmans me in verbis suis. Et sicut nouellae
plantationes rigari solent imbribus, sic internis me rigauit con-
solationibus: ne tanquam testa, virtus in me inchoata arefceret.
Et dixit mihi: Si volueris & audieris me, videbis omne bonum.
Si feceris, quae dico, eris amica mea. Si me elegeris & super omnia
amaueris, fiet tibi à Patre meo quodcumque petieris. Si autem
me dimiseris, erit tibi hoc in offendiculum, & ponam zelum
meum contra te. Et cum quaesieris alterum, non tibi diu place-
bit: sed in tedium & amaritudinem conuertetur, quia ego salus
& vita sum animae. Et conuertí me ad eum, qui benefecit mihi;
& exortiens me de puluere terrenae affectionis, statui in corde
meo,

meo, de reliquo vivere illi soli: quoniam nihil melius eo, nec
vllum salubrius hoc pacto.

5. Eant & requirant, quicumque volunt, quem ament, &
cui seruiant; mihi compertum est, hunc verum esse animæ vi-
rum; pro quo nec mori erit difficile, vt eius semper inhæream
amori. Adhæsi ergo illi, placuit enim mihi; nec meliorem inue-
nire potui. Talem enim vehementissimè desideravit anima mea,
quo nemo maior, nec melior, nec dignior esset, & qui omni-
bus bonis afflueret. Et quia multum benignus erat, consolato-
ria adhuc verba dabat; præuidens sollicitè, ne quidam asperitate
& duritia nimia me terrerent & frangeret; sed quod leue ac suaue
esset ad portandum, magis imponerent & docerent; vt sic affectus
initiatus meliùs traheretur, ac fortius in amatum tenderet, nec
resiliret. Meliùs (inquit) docebitur & proficiet, si non coactè sed
sponte prouocetur. Faciliùs suscipiet iugum meum, si amor magis
per præmia inuitauerit, quàm timor per supplicia terruerit.
Quod si impulsu indiget, solerti moderamine tamen fiat, ne
violentia subruatur. Ipse enim sciebat, quid nouellæ plantationi
expediret; & quid mihi postmodum vtilitatis hæc ipsa pietas
conferret, maximè instante probationis tempore; cum possem
faciliter recogitare, quanta in initio fecisset animæ meæ, & ideo
non deficerem in aliquo certamine. Nec mox mihi indicare
voluit, quæ & quanta in eius seruitio passura essem: sed lætis
quandoque permiscuit tristitia, considerans imbecillitatem &
incapacitatem primò nascentis fruticis, donec ad ardua conua-
lescerem.

6. Post hæc circumduxit me, & docuit, atque portauit in
humeris suis. Circumduxit per paginas sacras, & sancto flami-
ne me armavit cõtra diaboli nequitas. Proposuit mihi omnium
virtutù specularia, sanctos videlicet patriarchas & prophetas, ac
noui testamenti gloriosa luminaria. Circumduxit me etiã per loca
eremi & tabernacula Ægypti; vbi vigere inceperat & crescere
monachorù ac cœnobarum nomen magnificum, qui suis exem-
plis imitabile & credibile fecerant suaue esse iugum Domini, &
amarã atque fallacem latam viam sæculi. Domuit me sicut mater
paruulum, frangens mihi nuces spirituales, & inferens faucibus
meis nucleos, quia dulces erant ad vescendum. Inuestiga, si
potes, quid significant, & vbinam tales inueniatur. Aperi
codicem Apostolicum, & coniectis oculis lege, si potes tanta
capere mysteria. Reuolue Esaiam, inspice Euangelium, lumen
omnium luminarium; & vide, si non producant ex se dulcissi-
mos nucleos. Quicquid ex his inuenieris obscurum & intellectu
difficile, nucleus in testa est. Sed si audieris exponi, & intellexeris
quod

Obscuri-
tas in sa-
cris literis
nucleus est
in testa.

quod ante non potuisti, testa nucis frangitur, & dulcedo nucis saporefcit in corde. Sic & in alijs fententijs subtilioribus affimandum est. Vnde & tot potes intueri nuces, quot fensus latentes.

Ioan. 19.

7. Et quomodo putas, portauit me in humeris? Fecit hoc quotiescunq; infirmitatem meam aspexit: nec tamen abiecit, neque despexit, sed patienter & longanimiter me sustinuit. Portauit etiam me in humeris suis, quando alijs inspirauit, & virtutem dedit patiendi infirmitates meas, & quicquid in me reprehensibile erat. Portauit adhuc multo charius me in humeris suis, quando baiulans sibi crucem exiuit in eum (qui dicitur, caluarie) locum, vbi & crucifixus est. Ego enim ibi portabar ab ipso magis, quam crux ipsa. Et erant onera grauiora humeris eius peccata mea, quam hoc lignum crucis. Nam propter me portata est crux illa, non propter ipsum. Meruit tamen dedicari & honorari propter eum, qui baiulauit eam, & mortuus est in ea.

1. Reg. 18.
Cognatio
fyncera
guę.

1. Ioan. 3.

8. O quantum mihi super omnia amandus est & venerandus, cuius merito & gratia sic quaesita sum & redempta? Erit igitur mihi dilectus iste sicut vnicus matri suę. Et ego veraciter noui, quia nequaquam eius conuenio dilectioni. Tamen quicquid praesumpsi, de illius processit dignatione. Et consequens non fuit, vt illo tam benignę se gerente ad me, non occurrerem ad vicarios amplexus. Memoriter teneo, quid dixerit Dauid: *Quis sum ego, vt fiam gener regis?* Sed est longę maior ista, quam illa affinitas: quia hæc est caelebs & sincera cognatio, vbi caro & sanguis locum non habent, sed fides inuiolata, & bonę conscientię ad Deum interrogatio. De qua & ille discipulus, quem amabat plurimum Iesus, dicit: *Quia maior est, qui in nobis est, quam qui in mundo.* Deus enim charitas est, & ipsa hanc cognationem parturit. Cum ergo Dauid tantum se humiliat, vt gener terreni regis fieret; quam humiliter me oportet sentire, quod Rex Regum Dominus, me pauperulam dignatur agnoscere, & ad sui amorem trahere?

9. Fecit itaque mecum non sicut merui; sed quemadmodum benevolentissima virtus eius dignabatur, sicut per omnia charitati & infinitę bonitati eius placere videbatur. Felix & benedicta anima, diuini amoris vinculo colligata. Quam nobilis & ingenua; quę tam sanctę copulę non ignorat vota? Et quia iam prolixior sermo de dilecto processit, nec tamen quod quaerebas, narratum est, ex ordine alius succedat, quem ipse nobis dulcem ac fructuosum facere dignetur.

C A-

CAPVT XVI.

De benigna protectione dilecti, & sufferentia anima.

1. **E**cce, sicut oculi ancilla in manibus dominae suae; ita oculi mei
 semper ad dilectum meum. Ex eo tempore, quo amare cum *Psal. 112.*
 coepi, etiam perseverare cum ipso volui. Quod cum instituissem,
 placuit ei hoc ipsum, & confirmavit dicens: *Qui manserit in me,*
 & ego in eo, hic fert fructum multum. Sed ut probaretur virtus
 dilectionis, quam vera, quam fortis, & quam casta esset, necesse fuit *Ioan. 15.*
 ut tentatio illud aperiret. Tentari autem non possem, nisi ipso per-
 mittente, & paululum se abscondente. Et quia ad purgationem
 interioris hominis, nec non ad fecundiorum fructificationem
 virtutum, atque clariorem spiritualium donorum perceptionem
 tentatio proficere solet, ipsa me apprehendit & exercere coepit.
 Quam fortiter & quam frequenter huc illuc me iecit, quem
 nullum latet secretum Deus & Dominus meus clarissime novit;
 qui testis est omnium, quae in corde meo gerebantur. Et usque
 nunc me conspicit, nec aliud quam fragile figmentum esse cog-
 noscit.

2. Nisi ergo adiuuisset me, quando gravabar tam anxie,
 ita ut vivere vix me crederem, paulominus habitasset in inferno *Psal. 93*
 anima mea, tanquam prolapsa in desperationis foueam. Sed
 ipse misertus est mei, qui tribulatis corde consuevit adesse. *Quis*
 enim ad tolerandas praevaleret tam multas tentationes, nisi Deo
 se protegente & adiuuante? Quod igitur stare potui ante fa-
 ciem venti, eius fuit misericordiae. Et quod adhuc stare me cog-
 nosco, ex eiusdem pietatis munere venit. Unde mihi nequaquam
 confidere debeo, donec in carne vivo. Etiam si caelum serenum
 sit, non puto quod securitas amodo erit. Subito enim aer conci-
 tabitur, & fortassis quando minimè aestimatur. Tanto igitur
 magis mihi necessaria est dilecti mei gratia & protectio, quanto
 verius experior penè omnia patere periculis. Nusquam locus
 tutus est, nisi in caelo, vbi dilectus meus pascit electos suos in læ-
 titia & exultatione.

3. Sed quando ibi? Dicere inde quid possum? Cogitare vix
 modicum inde licet, nec tamen clarè: sed introire minimè licet. *Nusquam
 alibi locus
 tutus, quā
 in caelo.*
 Utinam veniat ipse, & collocet me in loco pascuae sanctorum
 lucidissimo, tutissimo, & amoenissimo; vbi non est Satan, neque
 occursum malus! Adhuc in mari laboro, & an portum attingam
 salutis, propter tentationes ex diuerso afflatu tumescentes igno-
 ro. Nihil ergo in tuto mecum agitur, sed hoc mihi pro scuto &
 tegumento manet, quod fidei lumen semper aspiciam, quod
 dilecti

dilecti mei gratiam humiliter requiram: quod bonam spem
 eum indefessè geram; quod ab eius charitate separari nullatenus
 consentiam, quod denique eius prouidentiae & abyssali miseri-
 cordiae, plusquam propriae industriæ me relinquam. Quapropter,
 licet etiam frequentissimè titubem, ac nonnunquam in uicia
 cadam, nequaquam tamen desperare debeo, sed ad ipsum instan-
 ter clamabo & ciulabo: Domine Deus meus, miserere anime
 meae; & ne sinas me periclitari in tentationibus meis; sed adiu-
 ua me fideliter, ut fortiter resistam & vincam. Operi manuum
 tuarum porrige dexteram, qui me probas per Satanam, & saepe
 ponis ad partem sinistram. Quod si tam grauis tentatio aduene-
 rit, quæ me ad Dominum clamare prohibuerit, mox ex intimo
 corde suspirabo. Ipse enim nouit abscondita cordis; & scit, quid
 desiderat spiritus: Non enim est voluntas eius, ut pereat vnus ex
 his pusillis, qui credunt in eum.

Job 14.

Psal. 43.

Rom. 8.

4. O quam magna misericordia eius super me, etiam igno-
 rante me, vel non aduertente, quod mecum fuerit in tribulatio-
 ne? Nam multoties serauit me, ut non traderer passionibus.
 Quandoque verò ex occulto eius iudicio factum est, ut cade-
 rem, & vincerem etiam in paruis, ne fortè superbirem & presu-
 merem in magnis; sed humiliata & confusa discerem, quia nihil
 etiam eram, cum bene stare videbar & florere. Suadeo ergo, ne
 temere aut citò me laudes, licet prosperè procedam; sed fini san-
 cto reserua potius laudem: immò non me, sed Dominum lauda.
 Laudetur solus gloriosus Deus, qui assistit mihi frequenter in
 tentationibus meis.

5. Sepe namque cum capta essem ab eis, piè liberauit me. In-
 terdum autem in venientes ut turbo ad dispergendum me, emisit
 sagittas suas & dissipauit eas; fulgura multiplicauit, & conturba-
 uit eas. Et recesserunt à me, vsque ad tempus. Nam omnino ca-
 rere eis me noluit, quod rarò alicui sanctorum in hac vita dona-
 uit. Habui ergo post hæc modicam requiem, pacem largiente
 dilecto meo. Qua tamen adepta, non ad corporale neque ad sa-
 cularè otium me contuli: sed ad mentale otium verti me, ut ter-
 ram de longè cernerem, & cali iam secreta parumper inspice-
 rem. Intendi itaque mihi, ut viderem qualis essem, & quibus
 modis illi melius placere possem; qui tanta mihi dilectionis
 ostendit signa, merita mea valdè excedentia. Non enim po-
 teram in turbine tentationis videre, quam suavis esset dilectus
 meus, sed in sereno mentis & quiete solitudinis. Et quantum
 in me erat, hanc pacis serenitatem sine intermissione optabam;
 ut illi perfectius adhererem, & sine aliqua abstractione & mo-
 lestia vacarem.

6. Sed

6. Sed non secundum desiderium animæ, effectus semper comitatur gratiæ. Datur tamen nonnunquam desiderata dulcedo, nonnunquam verò differtur ex iusto. Cui etenim non optabilius foret sub umbra pausare dilecti, dummodo liceret, dummodo tempus & locus admitteret? Nunc autem vicissim operatur mecum dilectus meus. Nec semper sentio, quod turbat; nec indefinenter fruor, quod delectat; sed fit vespere & manè dies vnus; quia eundem & redeundo per læta & tristia, agitur tota hæc mortalis vita. Senferat nimirum hoc idem sanctus, qui dicebat: *Visitas eum diluculo, & subito probas illum.* Videtur tamen aliqualis requies, si non nimis continua sit aut importuna tentatio. Cùm ergo donatum mihi fuerit, vel parum in dilecto meo suauiter requiescere, gratum omnino habeo & optabile. Gaudeo in hoc & semper gaudebo pro tam deifico munere.

Gen. 1.

Iob 7.

7. Præstat insuper fiduciam affandi eum, quacumque de causa fuerit, quòd toties benigna visitatione sua me gratis præuenit. Siquidem ipso appropinquante, & diem festum mecum agere volente, subito lux cordi meo insulget; ante cuius conspectum, omnium inanum cogitationum caligo pellitur, & diu optata serenitas possidetur. Ad ingressum namque eius, stare non potest aliquid turpe aut indecens, quia munditiæ amator est & infertor: sed neesse est, vt abscedat omnis illusio diaboli, cum omnibus pompis mundi. Suppressis ergo passionibus & tentationibus meis, quas pertuli, clarius eum cœpi agnoscere atque feruentius diligere. Studui quoque gratias eidem agere, quòd iam serò dignatus sit vitiorum à me tumultus prohibere. Etenim ipsa solent inquietare pacem meam, & obstruere moliantur os meum, ne loquar ad dilectum meum. Sed frustra est eorum conatus aduersus potentiam & sapientiam eius, qui in quolibet tumultu potest illabi cordi meo, & secreta sua mihi silenter infuadere; ita vt cunctas eorum mulsitationes pro nihilo ducam, penitusque non aduertam.

8. O mi cordialissime & pulcherrime dilecte, sic quaeso assume me ad te, quotiescumque videris affectus meos premi aliqua vitiorum mole, aut teneri inutili occupatione; ne longius à te post greges malarum cogitationum vagari incipiam, ac cœcitò priuari gratia tua, sine qua nō poterò durare in tua exquisita amicitia. Tu es enim Dominus meus & Deus meus, qui verbo tuo omnia sanas & sanctificas; qui posuisti animam meam ad vitam, & non dedisti commoueri pedes meos; sed de tempore iniquo & de laqueis mortis extraxisti me. O quanti derelicti sunt & perierunt, qui innocentiores me fuerunt? Benedic igitur anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic ani-

Psal. 65.

Psal. 102.

ma mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Parum est utique & modicum nimis, quicquid dixeris aut cogitaueris vel promiseris in laude eius. Maior est enim omni iaude & suauior omni melodia. Propterea adhæret tibi anima mea, & super omnia data te diligit; quamuis pulchrum sit & dulce, quod mihi ex charitate miseris. Tu namque solus Sponsus es, cætera donaria sunt, & amoris indicia. Non diligam ea pro te; nec credam sine te omnia mihi posse sufficere, ne fortè cum illis amittam & te. Vti propter te multis finis, sed pro te frui nec aliquibus rebus vis. Ideo dilecte mi Sponse Iesu Christe, omnibus te præposui, & præ omnibus amare curavi. Da ergo feliciter te frui, & in fruibili vnione vnà tecum perpetuò beatificari.

Vtimur rebus, fruimur Deo.

Sublata visitatione Sponsi, quid agat anima.

Iob 13.

9. Sed quò perueni? Longius forsitan te protraxi, quàm uolebas. Sed indulge amice. Sustulit enim me paululum amor summus ac vnici amici; & utinam de cæterò magis sustollat, ac te pariter leuet in altum. Prouideat nobis ipse cælestem ascensum, nos autem teneamus humilem descensum. Si relinquitur interdum à dilecto, quæris? Dico, etiam. Quid facis inter hæc? Sustineo me, quanto æquanimius possum, & expecto donec veniat. Natura grauior, sed spiritu me interius sustento, ne sit in consonabilis dolor. Memor sum, quia sine dolore non uiuitur in amore. Ex fide uiuo, scripturis sanctis credo, uerbis consolatorijs assentio. Et licet adhuc malè habeam, melius tamen posse fieri non diffido, nec diffidere debeo. Vera sunt enim & firma, quæ narrantur per sanctorum eloquia. Ipsi namque in multis exercitati sunt, & probati in similibus. Natura alleviari semper optat, & in aliquo consolari quærit: sed spiritus tamen promptus est ad perferendum omnia, quæcunque Deus pati me uoluerit. Si itaque indeuotior & pigrior ad bona facienda fuero, propterea non erit sine remedio plaga mea. *Etiamsi occiderit me, ait iustus, in ipso sperabo.* Si uirtutes diligo, patientia magna uirtus est, seruetur ergo & modo. Difficultas namque operis sepe auget claritatem uirtutis. Ut autem probetur uirtus, magisque clarificetur, per contrarios solet experiri successus. Cum igitur tale tibi probamentum aduenierit, ne diffidas nec concidas; sed conserua patientiam, & Dei comenda iustitiam.

10. Non est Deus tam seuerus & immisericors, ut diu inconsolatum te patiatur manere. Tantum caueas, ne immoderate doleas, & uelis aduersus iustum & sanctum remurmurare, quia relinqueris; ne & malignus spiritus acerbioris tibi tentationes, de fide & blasphemia immittat; & ex his nimium pauidus plus crucieris, quàm oporteat. Idcirco sustine te modicum, & comprime dolorem, etiam quantalibet tibi grauedo cordis aut corporis ingeratur,

etur. Permane firmus in bono proposito, quod instituisti seruare ab initio. Iuuat enim in tali maximè articulo omnem spem proijcere in dilectum. Expecta patienter consolatione cælestem, senties citò vberem gratiam, & Dei respectum. Ecce habes fidelem testem dicentem: *Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi.*

Psal. 39.

II. Vt autem in proximo illam merearis consequi, interim sæpius ora, & pro te orari supplica; sicque te totaliter eius committente voluntati & ordinationi, vt faciat tecum sicut sibi placitum magis fuerit. Dicaque illi cum bona confidentia: In manibus tuis tempora mea; Tu scis, qualiter mecum sit, tu cognoscis, quid patior; & nunc si vis, citius consolabor. Fiat tamen semper, quod tibi rectum & bonum videtur in oculis tuis, & miserere mei pauperis & desolati mendici, ad te humiliter gementis. Si igitur in patientia & longanimitate perseueraueris, nec propter modicam tribulationem à fide & castitate, quæ est in Christo Iesu, declinaueris; profectò reuertetur ad te splendor gratiæ eius, & illuminabit te copiosius. Eritque multo charior dilectus reuertens, quam si nunquam absens fuisset. Non enim est irreuocabile verbum: nec sic offensus est, vt iam ultra nequeat reconciliari. Placabitur citius & facillimè, dummodo tu operam dederis, & cauere melius, & satisfacere maturius sponderis. Si his salutaribus monitis acquiescis, erit tecum dilectus sicuti prius, & ex illius præsentia iucundaberis, & dices: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te. Perfecisti eis, qui sperant in te, sub umbra alarum tuarum proteges eos.* O Sion renouaberis, & videbis inclytum tuum, qui regnaturus est in te. Ipse est Rex virtutum, & dilectus tuus; cuius posteriora in pallore auri; sed caput eius aurum optimum. Hæc pro tua consolatione, perpauca sint dicta. Reliqua verò de dilecti mutatione promissa, qualiter nunc videlicet apparet, nuncque discurrit, sequenti narratione ab ore eius suscipies & audies.

Psal. 36.

Isaia 62.

Psal. 67.

Dan. 2.

CAPVT XVII.

De responsione dilecti, qua fit ratio recessus sui.

Mirabilia opera tua, & anima mea cognosset nimis. Quid est dilecte mi, quia sic fecisti mihi? Vt quid me derelequisti? responde mihi. Reliquisti me, & abiisti. Sed & denuo repedasti. Et in hoc bene fecisti. Si non citò venisses, penè defecissem. Sed misertus es mei conscius secretorum meorum. Etenim tristis eram ex recessu tuo, & nunc pro tua reuersione consolata sum. Dic tamen aliquid ad doctrinam meam, quid boni in hoc prætendisti? Quid te iuuat sic discurrere, & me affligere? An te audire delectat, *Mane nobiscum Domine, quoniam aduersperascit?* Veni, & sede in medio

Luca 24.

nostrum; quia ecce ego & alius quidam discipulus, te audire cupimus, & obsecramus, vt doceas nos. Dic fidenter, quod placuerit; & ad me, si vis, verba tua conuerte. Nullum libentius quam te audio loquentem. Et si quis alius loquitur, propter te qui in colloqueris, sermo eius mihi gratus & audibilis efficitur. Erunt igitur eloquia tua dulciora mihi super mel & fauam, vincunt enim omnem suauitatem verborum. Sonet iam vox tua in auribus meis.

Cant. 2.

Isaia 63.

Isaia 45.

Psal. 7.

Sap. 11.

2. Intonuit ergo vox dilecti mei, & dixi; Ego, qui loquer iustitiam. Quis similis mei in consilio & prudentia? Quis fecit mare & aridam? Ego Dominus, formans lucem, & creans tenebras. Qui intrauit abyssum, & de profundo eduxit aquas? Ego Dominus, scrutans corda & renes. Quis cognouit omnia nouissima & antiqua? Ego Dominus, qui feci omnia in numero, & pondere, & mensura. Ego creator cæli & terræ, rector omnium sæculorum. Ego cognitor secretorum, & occultorum reuelator. Ego vniuersa complector, & singulorum causas intueor. Ego Deus & non mutator; apud quem omnium mutabilium stant immutabiliter rationes. Ego Deus omnipotens; cuius potestas insuperabilis. Ego altissimus, cuius altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cuius entitas incapabilis. Ego præsentissimus & secretissimus. Ego intimus, & à sensibus remotissimus. Ego omnia sine onere porto, cuncta sine dissensione rego. Ego præterita simul & futura, æquè intueor vt præsentia. Ego omnem corporalem pariter & spiritualem excedo creaturam. Ego varijs modis nominabilis, nulla tamen cogitatione verè conformabilis. Ego subito compareo, & mox dum nescitur lateo. Verè ego Deus absconditus, qui mille modis dispenseo vices meas cum amantibus.

Psal. 48.

3. Et dixi etiam hæc ad amantem animam: Abscondam faciem meam ab ea modicum, ad momentum eam relinquam, videam si castè diligit. Multum est castè diligere, quia hoc est, non propter seipsam me diligere; non propter aliquod temporale commodum, vel spirituale solatium: sed me solummodo propter me, & sese finaliter propter me, & ob aliud nihil sperandum à me. Non est omnium sic me amare: sed est folius perfectissime animæ, hæc prerogatiua casti amoris. Quæ autem adhuc imperfecta est, necesse habet frequenter probari & excitari; vt sciat quantum diligit, & si vsque ad contemptum sui. Dixisti enim in corde tuo: Profectò diligo; & id ipsum frequenter repetis, quia diligo. Sed non tantum verbis vel cogitationibus credo: etenim te in veritate probabo.

4. Cum præsens sum & blandior; cum deuotionem tribuo, aut datam augeo, cum tantum prospera, aut pro maiore parte iucun-

da

da praefero, tunc deuotè dicis: dilecte mi, diligo te. Et bene dicis. Sum enim amabilis valde; & omnia, quæ de me dici aut cogitari possunt, amabilia sunt, & dulcia, atque laudabilia in secula. Sed & in benefactis solum me amare & laudare, quid grande est? Nam & peccatores hoc faciunt. Equidem me saepe benedicunt, cum acceperint, quod malè cupiunt. Sed non est speciosa laus in ore peccatoris. Qui ergo propter beneficium aut consolationem me diligit, quid ampliùs auaro facit! Proficias, proficias, & ad perfectiora ascende. Pigeat semper debilem & mollem esse; disce solidum edere cibum, non lacte paruulorum diutius vesci. Transi ad numerum fortium David, tenentium hastam, & gladium, & clypeum. Tolle crucem, & sequere me. Festina inter illos computari, qui diuersa grauamina, & multa exilij genera, pro me sciunt portare. Nimis inclinaris ad consolationem. Probare ergo te volo, & inclinare ad latus aliud; vt experiaris, quid pati possis, ne tibi innocens & sancta videaris. Mittam super te tribulationem, & iram, & indignationem, immisionemque per angelos malos. Alij, quæ tua sunt, tollent; alij, quibus indiges, negabunt. Alij tibi detrahent, alij in facie resistent. Alij graue iugum imponent; alij ducent, quò tu non vis. Alij exterius & alij interiùs te affligent. Alij assumentur ad statum & honores, tu relinqueris ad contumelias & labores. In omnibus his & maioribus probaberis; vt athleta fortis. Recedam nec dimittam, quin diligenter te examinem, si in facie mihi benedixeris. Quòd si in toto corde me dilexeris, & in omni tempore nomen meum benedixeris; dignum est vt amodo sponsa voceris, & secretum apud me cubiculum obtineas. Quòd si necdum virgam meam portare sufficis, sed hanc disciplinam minus amabilem censueris, lugens multis diebus absentiam meam, quam affectanter & sedulo petis, mittam tibi baculum meum, vt fargas: & post hæc veniam, & suscitaberis ad pristinam gratiam. Nolo enim, vt omnino deficias, quia ego amantem me diligo. Et si nondum perfecte diligis, non tamen paruulam contemno: sed curabo, vt crescas. Cura est mihi de te, vt bene habeas; nolo ergo, vt de me hæreas.

5. Scio quidem, quantum pati valeas, & ideo tempero vices meas, ne supra id, quàm possis sustinere, tenteris & deficias. Quòd si moram fecero, expecta me vsque in diem visitationis. Veniens veniam, & promissioni meæ satisfaciam. Tu autem orationi incumbe, sacræ lectioni intende, & in omnibus patientiam & longanimitatem tene. Nec enim ignoro, quia interim in mœrore existis: sed tam subito infirmari, & ab omni spe deficere, quasi nõ essem rediturus, non placet vtique mihi. Vbi est fides tua? Magna fide opus est tibi in hac parte maximè; quia & si me nõ vides, vi-

Ecc. 15.

Psal. 77.

deris tamen à me, cui te & omnia tua credere deberes. Licet namque iudicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum est, quicquid disponit & operatur Deus. Consolor igitur te, quia infirmitas hæc non erit ad mortem, sed pro gloria Dei. Abstuli à te desiderium tuum, & volui tentare fidem & dilectionem tuam. Feci enim hæc omnia, vt tuam infirmitatem apertius scires, & meam bonitatem magis intelligeres. Non te bene nosti, sicut & ego noui. Ego te & omnia tua noui, non modò ex tempore, sed ab æterno. Agnosce ergo, quid ex me tibi veniat; vide quam pauper ex tuo sis, si quando à me relinqueris. Nòdum in vera tui cognitione plenè profecisti. Et quia expedit plurimum hoc te scire, volui vt experimento disceres. Bonum est tibi, quòd aliquando desolaris, quòd tribularis, quòd humiliaris, vt sic propriam manifestius palpes infirmitatem. Ego noui hanc magis venire ad profectum tuum. Si ex hac prudentior & sollicitior fueris ad singula, quid perdidisti? Arrogans es plerumque, & inscia tui; putas te habere bonum, quod non habes.

6. Deciperis amore proprio; & dum non cogitas datorem, abuteris dato. Ego inebriaui te, sed oblita es, quia de vite mea botrus erat. Experire modò teipsam, agnosce quid virium habeas. Si ex te est, quod habuisti, cur non tenuisti? Si nec illud tenere potuisti, cognosce, quia desuper accepisti. Da ergo honorem gratiæ, & conficere, quia sine me nihil potes facere. Considera, quam necessarius sum tibi, quàm sufficiens & solus potens, in omni bono te confirmare. Vbi eras, priusquam te vocarem, nisi in peccatis tuis? Et nunc vbi es, nisi quò perduxit te? Sed & quando tibi bene erat sine me?

7. Et dixi: Nunquam dulcissime Domine. Tu solus vnicus & singularis dilectus meus, in omnibus & præ omni fidelissimus. Quare igitur cogitasti apud te nò rectè, vt ires post amatores alios? Quid tibi displicuit in me? Nūquid gloria mea, aut pulchritudo mea? Verè Domine, non est similis tibi in pulchritudine & in gloria, in diuitijs & potentia, neque talis in cælo neque in terra. Tu es enim solus altissimus super omnem creaturam. Tui sunt cæli, & tua est terra, orbem terræ & plenitudinem eius tu fundasti. Multum est, quod creaturis donasti. Ex quibus magna pulchritudo, sapientia, & bonitas tuæ relucet; sed nihil in comparatione beatæ & gloriôsæ præsentia tuæ. Experientia nunc didici, quia amarum mihi est, vel ad horam te reliquisse.

8. Ad me ergo reuertere, dicit dilectus tuus. Satis est, quòd hucusque circūcursasti. Disce stabilis esse & mitis, sperans & fidens in me, non tantum in die visitationis, sed abundantius in nocte tentationis. Ego dimisi te, vt fatigata citius ad me redires: & frustra

Hier. 2.

strato exteriori solatio demum intelligeres, quid tibi contulit dilectio mea, quæ toties inuitavit te. Aduerte itaque nunc, (quia ratione non caret) quod nonnunquam relinqueris, quod sine affectu manes, quod tædio afficeris, quod tentationibus fatigaris, quod hinc & inde affligeris, quod consilium non inuenis, nec auxilium sentis, sed angustiam vndique & egestatem pateris. Ideo relinquo te, vt cognoscas meam præsentiam tibi fore necessariam, non modò in vna re, aut in maxima tantum causa; sed in omni profectò actione, in omni loco & tempore, tam manè quàm serò & vbiicumque fueris, ieris, vel steteris. Sic quidem instrueris sollicitè ambulare cum dilecto tuo, & à vanis abstinere, offensaque cauere.

9. Relinquo te, vt scias quantum diligas me, hoc est appareat tibi modus dilectionis tuæ. Fortiorem te & beatiorem putabas, quàm eras; sed euidentius patuit, auxilio meo tibi paululum subtracto, quia egens fuisti & misera. Quomodo cognoscetur dilectio tua, nisi cum mansuetè portaueris grauamina? Interdum te video tepefcentem, sed vt susciteris ad feruorem & quærendi diligentiam, abscondo me ad horam, tanquam dilectus stans post parietem. Video, & scio omnia; sed exercitatio ad multa utilis, maiorem dat sæpe intelligentiam. Etiam si me diligis, utiq; quærere non tardabis. Si placeo, indagare curabis. An ignoras, quia laboriosè acquisitæ diuitiæ, tenentur magis studiosè? Cui æquè optata requies, sicut fatigato? Cui tam iucundus amor, nisi in quo præcessit amati dolor? Et reinuentus thesaurus, nonne bis charior est quàm priùs? Duplex gaudium & geminata redit lætitia, de intermissa dilecti præsentia. Vtiliter igitur me subtraho, quia non dedignando hoc ago, sed pia quadam dispensatione sic cum amantibus ludo. Sufficiat pro præsentia, quia tantillum audire meruisti. Do autem licentiam toties ad me reuertendi, quoties tibi fenseris opus esse. Ego nunquam clausi viscera mea, humiliter & feriosè deprecanti.

CAPVT XVIII.

De fiducia diuina miserationis.

Deus meus, misericordia mea, & ideo non sum confusus. Non videatur cuiquam absurdum, si cupiam cum Domino Deo meo frequenter celebrare colloquium; cuius benignitas me pigrum sæpe trahit & accendit ad orandum & meditandum, ita vt eius non respondere vocibus, durum mihi sonet & ingratum. Sed dicit forsitan aliquis contra me: Ergo nec tu times Deum, cum sis reuera peccator immundus, & vita ipsa indignus? Vnde tibi hæc præsumptio cordis? Et cum sis omnium minimus & despectior vniuersis, quid adhuc te diuinis colloquijs ingeris? Quæ teipsū facis?

H h 4

2. Di-

Mich. 6.

Cant. 2.
Isaia 20.Psal. 58.
Isaia 58.

Psal. 108.

2. Dilecte mi, Domine, responde pro me, quia os peccatoris perturbatum est super me. Si me iustificare voluero, os meum condemnabit me. Et si mundus fuero, hoc ipsum ignorauit anima mea. Tu scis insipientiam meam, & confusionem meam. Tu loquere, ego libenter filebo. Et vox dilecti mei; Ne attendas ad verba exprobrantium tibi; sed ausculta potius quid dixi: *Non enim ueni vocare iustos, sed peccatores*. An non licet mihi facere, quod uolo? Voluntati meae quis resistet? Si tibi, quamuis nouissimo, benefacere uolero in modico, quis arguet me de peccato? Qui sine peccato est, primus in te lapidem mittat. Si autem & ipsi peccatores sunt, cur gratiae detrahunt? Non tu me elegisti, sed misericordia mea praue nit te. An adhuc aliquis audeat murmurare contra te, quia accessisti ad me? Certè non est murmur eius contra te, sed aperte contra me, quia peccatores recipio, & manduco cum illis. Et quare non uendicares tibi familiaritatem meam, quam potius gaudeo exhibere quam retrahere?

Job 9.

Marc. 2.

3. Cui ego: Dilecte Domine non eis imputetur, sed mihi, & peccatis meis. Non nego, quicquid de me aegre sentitur; fateor & hoc indubiè, quia multo plus est, quam scitur. Dicit ille: Bonum tibi, quia humiliasti te, sic enim magis semper lucraris, & gratiam meam facilius impetrabis. Propterea tamen non es abiiciendus, quia peccator es & defectuosus, quamquam temetipsum ob id despiciere merito debeas; nec unquam obliuisci, in quantis deliquisti. Sed ne anxie intereas, pensa, quam saepe de peccatoribus facio iustos & amicos, humiles eligens, & de se praesumentes relinquens. Nō opus habeo, ut dones mihi aliquid de tuo: sed tantum hoc peto, dilige me corde puro, & sufficit. Cui rursus: Proh pudor mihi, quia non est quicquam in me, unde possit amor tuus erga me incitari. Dicit iterum: Nihil horum attendo, quae mundus ad placendum offert, nil talium requiro: amor per se satis est, tantum ferueat, mecumque perseueret. Verum tamen cuius sunt, quae hominem adornare possunt? Nonne mea sunt omnia, & quae in corpore & quae in anima fulgent? Quae autem mundi sunt, & quae corpus honestant, parum te implicare debent. Quae uero ad decorem uirtutis pertinent, tua interest, & curare oportet ista, ut placeas coram Deo in lumine uiuentium. Iuste tamen te humiliasti, & accusasti tam foris quam intus, coram vultu maiestatis meae, confitendo ueraciter infirma & dedecora tua, atque profundius ingemiscendo, quia nequaquam dignus es familiaritatis meae uendicare gratiam vel ad horam, cum sim speculum sine macula, & tu peccator & immundus ab infantia. Memor ergo esto fragilis conditionis tuae, & generosae celsitudinis meae, sicq; cum humili reuerentia accede confidenter ad me. Ego enim sum qui

Adhortatio ad fiduciam habendam in Deo.

Sap. 5.

qui deleo iniquitates & peccata, qui iustifico impium, dimittens
ei omnia delicta propter nomen meum. *Isaia 43.*

4. Non solum hæc conféro, sed adhuc maiora misericordiae
dona præstare paratus sum. Nam & misereri potius eligo quam
irasci, parcere malens quam punire. Sed hoc parum visum est mi-
hi; neque sic contentus sum, vt post primam gratiam, non adij-
ciam secundam vel tertiam; immo sine non impono miserationū
mearam, sed neq; gratiarum & beneficiorum meorū dicibilis est
numerus. Denique post peccatorum veniam, post pœnitentiam
& satisfactionem completam, reddo plerumque salutaris vultus
mei lætitiā, infundendo abundantiorē Spiritus sancti gra-
tiam. Et licet adhuc in carne peccator moretur, in meam tamen
illum recipio familiaritatem, ita vt de perpetratis malis, nulla sit
erubescenda iam confusio; sed magis gratiarum actio, & vox
laudis; quia vetera transferunt, & noua facta sunt omnia. Tam
pius & misericors sum, vt semper paratior sim ad indulgendum, *2. Cor. 5.*
quam tu ad pœnitendum; promptior ad dandum, quam tu ad
rogandum. Quid igitur times? quid trepidas ad sinum tantæ pie-
tatis accedere? Et cur te alienares à gratia mea, tam sponte obla-
ta? Etiam si scires, quod negare proposuisses, non tamen desiste-
re deberes à precando, neque confidentiam exauditionis amitte-
re: sed insuper vehementius instare, donec acciperes. In finitæ sunt
enim miserationes meæ; & quod vno tempore negatur, alio tem-
pore poterit piè concedi.

5. Qui scis, si quando conuertam ad te faciem meam, & do-
nem tibi desiderium cordis tui? Et quid dicit propheta de me? *Ac- Psal. 33.*
cedite, inquit ad enim, & illuminamini, & facies vestrae non confun-
dantur. Ego magis accuso raritatem accessus tui, quam frequen-
tem accessum; & plus timidam verecundiam, quam promptam
venia præsumptionem. De mea bonitate confidere, rectæ humi-
litis & magnæ fidei est indicium. Hæc dico, vt non pecces.
Quod si peccaueris, non desperes, sed citò resurgas. Habes enim
adhuc spem & aduocatum apud Patrem. An expectare vis, vt di- *1. Ioan. 2.*
gnus fias, priusquam accedas? Et ex te quando hoc poteris? Si so-
lum boni & digni, magni & perfecti viri, mihi appropinquare
debent, peccatores & publicani quem adibunt? Quid ergo Euan- *Luca 15.*
gelium dicit? *Et erant, inquit, appropinquantes ad Iesum publicani*
& peccatores, vt audirent illum. Accedant igitur indigni, vt fiant
digni. Accedant mali, & efficiantur boni. Accedant parui & im-
perfecti, vt fiant magni & perfecti. Accedant omnes, accedant
singuli, vt accipiant de plenitudine fontis viui. Ego sum fons vi- *Ioan. 7.*
tæ, qui non potest exhauriri. Qui sitit, veniat ad me, & bibat. Et
qui nihil habet, veniat vt gratis emat. Qui morbidus est, veniat
vt

vt sanctetur. Qui tepidus est, veniat vt accendatur. Qui timidus est, veniat vt confortetur. Qui tristis est, veniat vt confoletur. Qui aridus est, veniat vt adipe & pinguedine spiritus repleatur. Qui tædio afficitur, veniat vt gaudio recreetur. En deliciae meae, esse cum filiis hominum. Qui sapientiam concupiscit, veniat ad doctrinam meam. Qui diuitias quærit, veniat, vt accipiat æternas & incorruptibiles. Qui honores ambit, veniat, vt hæreditet nomen æternum in cælo. Qui felicitatem desiderat, veniat, vt eam sine timore & periculo possideat. Qui omnium bonorum abundantiam concupiscit, veniat ad me, vt summum, æternum, ac immensum bonum percipiat. Ego sum, qui omnia temporalia bona præsto; & super temporalia, æterna bona in cælestibus tribuo. Nec promissioni meae decro, cum adimpleta fuerit mandatorum meorum salutaris obseruantia. Coronabitur autem gloriosè in cælo, qui legitimè certauerit in hoc mundo.

CAPVT XIX.

De desiderio diuinae fruitionis.

Psal. 23.

1. **M**editatio cordis mei in conspectu tuo semper. Quid animæ desiderii suauius, quid iucundius esse potest, quàm deuotè de Domino Deo dilecto suo meditari; vt quem clara ac beatifica visione intueri necdum valet, saltem per studiosam recordationem, quasi præsentem sibi faciat? Contempletur igitur eum per speculum in ænigmate, quem facie ad faciem non potest videre. Scrutetur nihilominus per scripturas & figuras, quem in suo fulgore contemplari non sufficit. O si studium quærendi faciem Domini nunquam frigescat, sed de die in diem magis feruescat! Inest autem animæ Deum amanti incessabilis æstus, ad eius visionem perfrundendam: quia visio Dei, beatitudo summa & felicitas perfecta est. Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus eius appetitus, suo coniunctus fini, satiatur & quietetur; quoniam nullo præsentis bono, poterit vnquam contentari. Nam & crebra experientia didicit, quòd quanto longius à cælesti beatitudine errauerit, tanto infeliciores & inquietiores, cum nihil in creaturis stabile appareat aut durabile, quo eius affectus possit mitigari.

Psal. 102.

2. Redeat ergo ad eum, à quo facta est; & ab illo requirat beatitudinem, vnde sumpsit originem: Quoniam quidem, qui creauit animam, ipse est, qui satiat in bonis desiderium eius. Nam talem affectum ei indidit, vt eo dempto nullum sit bonum, quo contentetur; nullum gaudium, quo securè fruatur. Noli ergo hic stare anima mea, quia non est iste locus requietionis tuæ: sed perge sursum, ascende ad eum, qui te fecit. Iam enim & ille nuncios misit,

fit, & inuitat ad ascendendum. Quod desideria æternæ vitæ inspirat, tot nuncios tibi transmittit: quibus susceptis, para te ad ambulandum. Ambulas, si eum videre desideras; si ei placere contendis; si inferioribus abrenuncias; si eius amore agis, quicquid agendum vel dimitteendum fuerit. Non enim tu eum prius quærere posses, nisi & ipse te prius quæsisset, & sancta in te desideria fuscitasset. Siquidem languet illa anima, non amore sed tædio pernicioso, quæ æterni solis non fuerit irradiata calore. Sed si austro suaviter flante, à frigore fuerit resoluta & mœröre; tunc mox æstare incipit præ desiderio inspirati luminis, ad incomprehensæ arcanum diuinitatis.

3. O veri solis ardor immensus, quot tunc in amante parturis æstus? Soluis tristitiæ tenebras, & laboriosas actiones in nihilum mutas. Longos annos diesque paupertatis, vno simplici illapsu abundè consolaris. O tristitum medicina, o errantium & quærentium fulgida lucerna. Tu iugiter mihi mica; tu mansionem in me para, donec illucescat lux perpetua. O quam dulcis & iucunda erit tua præsentia, quando ex sola tenui memoria, tanta prodeunt solatia! Quàm libenter me possum ad te conuertere; quàm liberè omnibus renunciare, vt tua gratia merear consolari. Non enim difficile erit animæ cupienti tuam cernere faciem, à præsentium se oblectatione nudare, cum iam maiorem interiùs sentiat, aut in proximo sibi largiendam, fiducialiter abs te expectet.

4. Præterea nullus insipienter cogitans putet, quòd tu animam tibi deuotam, diu inconsolatam relinques; vel quòd parua recipiet charismata gratiæ, pro vniuersis victorijs naturæ; quia nec in qualitate, nec in suauitatis quantitate, poterit vnquam tuæ cælesti consolationi comparari qualiscumque terrena delectatio, & vndecumque concepta. Studeas ergo fidelis anima, talem te exhibere Christo cælesti Sponso, vt eius gratia & consolatione digna semper existas; quia per ipsum & in ipso copiosissimè reperies, quod te in quauis anxietate positam consoletur. Quanto frequentius ad ipsum accesseris, eiusque lateri vicinius & tuum applicueris, tanto tibi dulcior & iucundior apparebit. Quòd si te subtraxeris, tu sola detrimentum patieris; ille autem in sua pulchritudine permanens, nil triste sentiet nec molestum. Tu illius bonitate eges, ille nullius. Ideo tu beator ex ipso fieri potes, ille ex tuo profectu non potest. Solus est, qui sibi sufficit; solus cui nihil addi minuiue potest. Eius gratia sunt, quæcunque sunt, quæcunque viuunt, sentiunt, & intelligunt. Merito ergo omnia, quæ creata sunt, ipsum laudando benedicunt.

5. O si possem sufficienter eum errare tibi & explicare, quàm libenter id agerem! Sed quod ineffabile est, sicut est, effari prohibetur

hibetur. Similiter quod inexcogitabile fertur, nulla cogitatione vel voce verè formatur. Et cum ita sit, cogita tamen interim humano more de creatore, habendo memoriam suavitatis eius pro solatio, donec præsentiam vultus sui tibi ostendat in regno.

CAPVT XX.

De gemitu anima ex dilatione glorie.

Psal. 30.

IE Go dixi in excessu mèris mea, projectus sum à facie oculorum tuorum. Percussum est cor meum intra me, ex dilatione glorie tua. Loquar ergo, & confabulabor cum amaritudine animæ meæ.

Isaia 38.

Vis amoris tui dicere me compellit, nec patitur tibi aliquid abscondi. Quid igitur referam? Ecce Deus meus, *in pace amaritudo mea amarissima.* Qui non intelligit, nescit, quid hæc volunt. Non ego sic, sed scio & sentio, & ideo cantare cum Propheta non erubesco. Tibi Domino Deo meo loquor, cui omnia sunt nota, qui & scire dedisti & sentire pro bona voluntate tua; ne fortè plus glorier, aut æstimer aliquid ab insipiente. Quod ergo à te a cœpi, dicere possum tibi. Et quid opus est tibi hoc dicere, cum omnia scias, nec vllum ex his solatium expectes? Et quale solatium tibi veniret, qui es consolatio desolatorum? Ergo mihi totum prodesse potest, qui verborum adhuc solatio indigeo; vt sermonibus bonis & dulcibus, excitem affectum meum in te, & faciam refrigerium aliquod desolatæ animæ meæ. Etenim cum non possum te videre præsentem, lugebo absentem; quia & hoc amoris est indicium, & dulce satis amanti. Iam sensus huius versiculi apparere incipit, quia de anima amante rectè scribitur. Quanto enim ardentius amat, quantoque vehementius æterna desiderat; tanto veracius virtutem huius versiculi in se vivere sentit. Non sunt frigida verba, nisi non amanti; nec surda organa, nisi cor obturanti. Scit amans & flagrans anima, & toties intra se concalescit cor eius, quoties ex amore æternæ pacis compungitur. Ipsa ergo dicit tibi Domino Deo suo; non hominibus, quibus ignota esse cupit. Et si hominibus aliquando loquitur, hoc tamen foris est, quod illi audiunt: tibi quicquid dicit, intus dicit, & amando magis quàm sonando. Ecce (ait) in pace amaritudo mea amarissima. Ac si confiteatur: Postquàm ad pacem mentis te largiente redij, magis mihi graue esse incipit fallax status mundi. Video enim in hac pace, quantum disungor à summa pace. Et quidem prius occupata desiderijs terrenis & varijs commota passionibus, plurimum impediabar ab interioribus meis, & per consequens à contemplatione cœlestium, pro quibus anxie gemere debui; sed minimè potui; quia sensum interni doloris, per incuriam perdi. Iam ve-

Explana-
tio mysti-
ca verbi
Ezechie in
pace.

ro sublatis inanium cogitationum tumultibus, in pace mentis aliquantulum refideo; & toto cordis desiderio trahor ad superna, & amplius plango, quia bonis caelestibus non fruor, quam prius plangebam, cum mundi malis cruciaretur.

2. Est ergo amaritudo animae meae in hoc mundo degere, sub peccati sarcina incidere. Sed haec mihi amarissima fit, cum pro posse meo recollectis in vnum affectibus, bona iam cordis pacis potior, atque totis medullis in amplexu aeternae pacis commoueor; & tamen propter mortalitatis meae vinculum, apprehendere impedior. Ideoque ad te cum gemitu clamare compellor, & dico: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Non sentio grauius onus, quam diutius peregrinari à te in seculo; quia in amore laborans, nullam praeter te consolationem requiro. Euidētissima namque comprobatione didici, non posse animam meam bonis satiari praesentibus, nec veram adipisci beatitudinē, nisi tibi coniuncta caelestem acceperit mansionem. Licet enim excessiue amet, flagret, & contempletur sita in corpore; insatiabilis tamen perseverat eius affectus, nisi deposito corpore. Idcirco in adeptione summi boni, & in lumine vultus tui, finis eius consummatur.

3. O Rex caeli, summe amabilis; o dilecte mi, pulcherrime, totus desiderabilis. Quando adimplebis me laetitia, cum vultu tuo? Quando satiabis omne desiderium meum fonte perenni? Sitiuit in te anima mea, & multipliciter affligitur te non adepto. Quamdiu in terris viuo, & te nondum video, triste est mihi omne quod cerno. In tantum calefcit cor meum, ut non modò semel, sed seculum in excessu meo dicam: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei mei?* Crescit adhuc amor, & desiderium amplius ignescit, ita ut flere die noctuque non cessem, dum cogito per singulos dies, ubi est Deus meus? Amanti namque dulce est pro te flere, dum quod desiderat non potest habere: sed oportet utique expectare & carere. Ex his fletibus magis pascitur & confortatur amans anima, quam si haberet omnia terrena. Nam si illa diligeret, pro te nullatenus fletet.

4. O quam beata & tibi placita fusio talium lachrymarum. Si quidem saecularium gaudiorum ac temporalium cupiditatum peremptrices sunt, & caelestium consolationum deuota impetratrices. Propterea specialium deuotorum & solummodo amantiū est iste profluuius tam sanctarum lachrymarum. Alia ratio lachrymarum his, qui misera necessitate constringuntur. Ille, quia morbidus est: iste, quia oppressus est: Alius, quia iniuriam patitur; alius, quia suae voluntati contrahitur, nonnunquam lachrymatur. Sola tu anima deuota diuini amoris lachrymas fundis;

Rom. 7.

Psal. 17.

Psal. 41.

Piatum lachrymarum fructus.

dis; pro damnis autem temporalibus & causis transitorijs, verò Dei iudicio te submittis & gratias agis. Nemo tamen indeuotus, velut insipientem aut impatientem te iudicet, audiens te flentem, quia lachrymæ istæ non grauant, sed recreant: non maculant, sed lauant: nec oculis officiunt, quæ oculos cordis puriores reddere consueuerunt. Sentiant alij de te, quod volunt, non possum ego aliud, nisi bene de te sentire, nam & consimili opto fletu potari. Si (inquit) mecum optas lachrymari, poteris & consolari.

5. Utinam esset anima tua pro anima mea, nunquam ignorares, quod sentio. Ego scio, cui credidi, & certus sum, quia facilius est negare cælum & terram esse, quàm Deum non esse. Et scio quidè ipsum esse bonum animæ meæ, & nunquam me beatam fieri posse, sine eius perfecta contemplatione. Cuius contemplatio quia necdum mihi collata est, neque perpetuè firmata, nimirum plango, quòd tanta felicitate prius, quòd huius vitæ tenebris inuoluor, quòd propria infirmitate sic grauior, vt lucem illam sufferre non valeam, & quòd tam exigui momenti sit, & nebula tectum, quicquid de cælesti gloria meditor.

Psal. 41.

6. Quapropter plañctum sæpe gemitio pro cantus; & dum dicitur mihi per singulos dies, Vbi est Deus tuus, magis compungitur spiritus meus. Penso enim suspensè: Vbi est bonum meum & perfectum gaudium cordis mei? Vbi pax & requies vera? Vbi hæc omnia ineffabilia bona nisi in Deo meo? Et quando his perfungar, nisi ei sine medio fuero coniuncta? Et quando ibi ero? Credo, spero, sed non possideo. Vbi est ergo Deus meus, quem sic amo, & nondum video. cuius amor me toties vulnerat, absentia contristat, sed & visitatio nonnunquã recreat? Vbi est Deus meus, quem semel vidisse, est omnia didicisse? Vbi est Deus meus, in quem cor meum & caro mea exultare iugiter concupiscit. Vbi est Deus meus, pro quo tot sustineo labores & dolores? cuius memoria dulcis, sed presentia charior, omnem repellit de corde mœstitiam. Vbi est spes mea, & tota gloriatio mea? Nonne in te Deus meus, salutare vultus mei. Ostende mihi gloriam tuam, & ne auertas faciem tuam à me, & cessabo conqueri. Si litigo parum tecum, ne improperes mihi: amor enim vehemens, multos mirabiles habet modos. Expectare cogor, & desiderare magis instigor, sicquæ duellum amabile perseuerat.

CAPVT XXI.

De memoria cælestis patriæ.

Psal. 25.

1. **D**omino dilexi decorem domus tuæ. & locum habitationis gloriæ tuæ. Quàm libenter apud te essem, bene nosti Deus meus: & quàm

quàm intimè hoc desidero, non possum satis dicere. Non solum hoc peto, cum mihi malè est, sed etiam quantumlibet hic mihi bene sit, opto tamen, vt magis mihi tecum esse liceat. Sed quomodo satisfiet desiderio meo? Hic me esse tædet, & oportet, tecum esse liber, & nondum licet. Non video, nisi vt patienter dilationè istam feram, & optionem meam tibi resignem. Quid enim? Musfitare volo, cum sic oportet fieri. Absit. Et multi siquidem sancti diu se sustinuerunt in hoc seculo, quorum tamen corda erant in celo. Quòd si meam protendere volueris peregrinationè, parebo etiam, quousque tibi placuerit. Verumtamen, vt complacitior sit in expectatione sua affectus essendi tecum, volo interim aliquid de mansionem caelesti meditari tecum. Non tamen præsumo vel minima illa penetrare gaudia, quæ preparasti diligentibus te, sed sparsim modicum quid meditabor, vnde affectus meus sæpe terrenis pressus & infectus iterum excitetur, & in spem vitæ æternæ subleuetur.

2. O si dies illa illuxisset, quò cæli gaudia me rapuissent? Quàm latus tunc essem, & quàm felicem me putarem? quàm tunc vtique in stabili pace beatus essem? Nec opus foret inde aliquid inuestigare, quando nulla possent secreta latere. Sed in nocte vita mea versatur; & ideo non mirandum, si caligat oculus meus inter nebulas gloriæ. Attamen leuabo oculos meos à longè prospectans, & salutans sanctam illam ciuitatem Hierusalem, quæ construitur in cælis viuus ex lapidibus, angelis videlicet & hominibus sanctis, plena semper existens in laude & canore iubilo, Deum sine fine laudādo. Eia & eia nunc anima mea, assumptis desideriorum pennis perge sursum, euola à corporeis sensibus, transmigra à visibilibus mundi figuris, ad habitaculum sanctum Dei, ad Hierusalem nouam perpetua pace stabilitam, gloria & honore coronatam, & omnium bonorum aggregatione perfectam.

Apoc. 21.

3. Ecce mira & ineffabilia, quæ non licet homini loqui. Sensus non capit, intellectus non attingit humanus, quàm gloriosus sit Deus in sanctis suis, quàm mirabilis in maiestate sua. Extende cogitatum tuum vsque in altissimā; dilata desiderium tuum in perpetuas æternitates, & dic cum Propheta; *Gloria dicta sunt de te, ciuitas sancta Dei*. Ibi, quicquid desideratur, habetur; & quicquid habetur, securè possidetur. Ibi videtur Deus facie ad faciem, clarè & sine ænigmate; non raptim nec horariè, sed sine fine lympidè. Ibi cognoscitur beata & gloriosa Trinitas & inseparabilis vnitas, quæ ab omnibus cæli ciuibus adoratur, laudatur, & benedicatur. Ibi est ille vnicus dilectus, singularis, preciosior cunctis opibus, thesaurus desiderabilis, Dominus meus Iesus Christus,

eccle.

Colof. 3.

ecclesiae Sponsus immortalis; in quo sunt omnes thesauri sapientiae & scientiae Dei à saeculo absconditi, sed ipsis beatis manifesti. O quam iucundi sunt omnes sancti ante faciem sancti sanctorum, qui est causa & origo salutis eorum. Ibi enim non in prouerbis loquitur eis, sed palam de Patre annunciat eis. Ipse liber eorum, verbum in principio apud Deum, docens de omnibus, & adimplens omnia, ita ut nihil desit eis in gloria. O felix sempiterna gloria, quae non est de breui memoria, sed de praesentia Dei in splendoribus sanctorum.

Ios. 16.

4. Ibi est & gloriosissima mater Dei, perpetua virgo Maria, totam caelestem curiam perornans specie & pulchritudine sua; quam circumdant & comitantur virginales turmae, tanquam flores rosarum, & lilia conuallium. Ibi sunt Angeli & Archangeli in suis ordinibus positi, diuinis laudibus alacriter intenti; quorum alij supremi, alij medij, alij inferiores secundum tres hierarchias sunt distincti. Ibi sunt Patriarchae & Prophetae, qui de aduentu Christi, Spiritu sancto olim repleti praecinuerunt; & nunc ipsum Dominum Iesum Christum, regem regum, Deum verum cognoscunt, ac incessabili laude benedicunt. Iam videt oculi ad oculum redemptorem suum, quem diu expectabant, & toto corde aduenire desiderabant. Ibi sunt praelari & omni veneratione dignissimi, praecones Christi Apostoli & discipuli Domini, sanctitate & gratia pleni, fundatores Catholicae fidei; sed nunc deuoti intercessores in aeterna gloria pro ijs, quos in fide genuerunt & instruxerunt.

5. Ibi praecipue fulget venerabilis Baptista Christi Ioannes, amicus Sponsi specialis. Ibi Petrus clauiger caelestis, Paulus Doctor egregius, Andreas, Philippus, Thomas, Iacobus & Ioannes, cum caeteris Apostolis & Euangelistis ecclesiarum columnis. Horum fidem tenere & exemplar imitari, ad vitam aeternam esse peruenire. Ibi sunt inelyti Martyres, proprio sanguine purpurati, & in aeternum cum Christo beati; quorum licet corpora crudelissimè laniarentur, tamen animae non potuerunt per tormenta à Christo separari. Ibi sunt lucidissimi Confessores, qui vitam saecularem contemnentes, caelestes fieri meruerunt. Ibi sunt magni gloriosiq; Doctores, per vitam sanctam meritum, altius in Dei contemplatione suspensi, e quibus multi viuentem sanctitatis imaginem in suis scripturis reliquerunt. Ibi sunt iuuenes & Virgines, senes cum iunioribus, nomen Domini assidue collaudantes; & quicquid boni ac virtutis vnquam gesserunt, diuinam maiestati ascribentes, semper grati, semper deuoti, semper iucundi, semper & accensi, nec vnquam fastidio pressi, sed iugi contemplatione in Deum erecti. O quam gloriosum est hoc regnum, in quo cum Christo regnant omnes sancti, amicti stola prima, securique de reliqua,

Apo. 4.

qua. Ibi iam sequuntur agnum, quocumque ierit; quia nulla separatio ab ipso erit, sed in æternum gaudentes in Domino gaudebunt.

6. Hæc contemplare anima mea, & super omnia visibilia tuam cogitationem suspende. Verè locus iste sanctus est, & Dominus est in eo. Hic semper pax & gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omniumque malorum perpetua carentia. O si posses modicum quiddam de ineffabilibus sanctorum gaudijs rapere; vnde peregrinatio tua aliquantisper consolaretur; quia apud me non inuenies nisi labores & dolores, impetus tentationũ & luctus sæculi. O si tibi dignetur aliquid inspirare superni luminis auctor, nec vacuam te remittat ad arescentes escas meas; sed secundum diuitias superabundantis gratiæ suæ, ab omnibus materialibus formis te purificet & euacuet, ac in abyssum suæ æternæ claritatis vel raptim inducat. Utinam ex illo cælesti sanctuario, formam & exemplar veræ sanctitatis, quam imiteris, reportes. Meliora sunt enim & veriora exemplaria cælestium & confirmatorum, quam quæ terrenis demonstrationibus probantur. Da mihi Domine Deus sapere & intelligere, quæ sit sanctorum perfecta felicitas, non ex codicibus inde scriptis, sed per Spiritum sanctum, qui docet de cælestibus secretis, supra id etiam quam possit humanus attingere sensus. Da & vitam meam multo feruentius ad spiritualia eleuare, & inter crebra tribulationum pondera paciëntiæ palmam fortiter tenere; donec soluto carnis debito, ad hanc, quam desidero beatitudinem, tua misericordia valeam peruenire.

CAPVT XXII.

De accessu ad sanctum sanctorum Iesum Christum, regem Angelorum.

1. **T**u es ipse rex meus, & Deus meus. Exurge anima mea, veni, & ingredere in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad domum Dei. Decet namque, vt cæteris omisis, cum supplici reuerentia nunc procedas, ad salutandum Dominum nostrum Iesum Christum, saluatorem ac redemptorem tuum; qui est caput omnium principatus & potestatis, gaudium & corona sanctorum omnium, firma spes ac certa expectatio cunctorum fidelium. Ipse est, qui te fecit & redemit, ipse pro te laborauit, certauit, & vicit. Ipse est aduocatus tuus, & propitiatio pro peccatis tuis. Ipse est consolator tuus, prouisor tuus, & gubernator tuus. Ipse est vnicus & singularis dilectus tuus, qui pascitur inter lilia, & inter vbera tua optat commorari. Quis vnquam tibi tanta bona fecit? Quis tanta charitate te dilexit? Ad hunc accede huic te præbe. Aperi ei

Psal. 4

Psal. 5

1. Ioan. 2.

cor tuum, & enumera coram illo, quæcumque diu celata portasti. Nemo tibi melius indicabit nec revelabit, quid spei vel consilij sit gerendum in rebus humanis, quæ tot variantur eventibus. Apud ipsum vota & desideria tua, & in ipso consilio tua permancant. Spes hominum frustra, ipse autem est stabilimentum pacis. Per ipsum habebis accessum ad Patrem, & ab ipso omnis gratia tibi donatur, & virtus amplior infunditur.

Tob. 4.

Ephes. 2.

2. Siue tristeris, siue gaudeas, ad ipsum habeas semper recursum. Ipse specular vitæ, ipse norma iustitiæ. Ipse lux indeficienti animæ, amor pudicitie, & gaudium conscientie. Propter ipsum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipsum omnia amara & contraria tolerabilia erunt, & placebunt tolerata eius amore. Denique ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Ad ipsum principaliter omnis intentio, omnis actio, sermo, lectio, oratio, meditatio, & speculatio respicere debent. Per ipsum tibi salus datur, & præparatur vita æterna. Propter ipsum non timebis mori, nec recusabis viare; quia eius fidelitati debes credere, nec eius honori vel amori quicquam præponere. Accede ergo nunc, & gratias age tuo redemptori.

Rom. II.

Acceden-
tis ad Ie-
sum preca-
tio.

3. O dulcissime & super omnia amabilissime IESU, sis devotissimè salutatus, altissimè laudatus, & nunc & æternaliter ab omni creatura benedictus. O dignissime Iesu, quid honoris unquam rependam? Aut quam gratiarum actionem reddam tibi, qui mihi infinitas misericordias exhibuisti? Et si aliquid inuenirem, quod tibi donare possem, nonne tuum esset antequam darem? Quid ergo retribuam? Parum vel nihil habeo. Nunquid de nihilo sacrificare possum? Accipe tamen sacrificium humilitatis, paupertatis, & nihilitatis meæ; & sit totum tibi ascriptum, quicquid mihi impartiri voluisti. Dicant & pro me laudes immensas omnes Angelorum chori, tibi semper assistentes.

4. Dicant & omnes spiritus iustorum, alta iubilatione id ipsum repetentes. Sed adhuc quid agam, si in memoriam & laudem sanctissimi nominis tui? Multa deberem agere, multis teneor & obligor, & vix ad minima sufficio. Legam igitur de te Iesu mi dulcissime, scribam de te, cantabo de te. Cogitabo de te, loquar de te, operabor pro te, patiar pro te. Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Dignè adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quæsi, quem semper optavi. Fac mecum signum in bono, ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in cælo. Ad pedes tuos humiliter me prosterno, deprecans obnoxie tuam clementiam cum lachrymis, quatenus mihi misericors esse digneris. Scribe nomen meum in libro vitæ, nec unquam illud deleatur, quod sancta manus tua conscripsit.

Psal. 85.

5. Ego

5. Ego infelix, & sanctorum meritis valde dissimilis, de tua superabundanti praerogatiua meritorum confidens, imploro, vt saltem inter infirma & extrema electorum membra, merear computari. Scio, quia non est talis vita & conuersatio mea, vt confidere aliquid de me ipso audeam; sed tota spes & consolatio mea, in precio preciosi sanguinis tui constat & requiescit; in quo me totaliter pono, & ponendum sentio, cum omnibus quae egi, deliqui, merui, & omisi. Vide ergo exiguitatem & indigentiam meam, clementissime Iesu; attende affectum cordis mei, quem ad te gero & habeo; non quia ego dignus sum, sed quia tu benignus es, qui ab indignis non dedignaris tangi & amari. Terret me impuritas mea; sed iterum me trahit & allicit ad te, maxima pietas & humilitas tua; qui non solum homo fieri, sed etiam pro homine peccatore pati, mori, & sepeliri, in vera charitate consensisti. Ideoque ad te confugio, quia nihil boni in me inuenio. Tu supple pro me, quod minus valet vis mea perficere.

6. Tu desiderium mihi tribuisti, vt te salutarem, laudarem, atque benedicerem; quia spes mea tu es, & portio mea in terra viventium. Desiderium anime meae est, esse tecum in regno caelorum; sed quia tempus meum nondum est paratum, expectabo te vsque ad vesperam. Interim haec mihi sit consolatio in loco peregrinationis meae, quod memor sum nominis tui, & maxime charitatis tuae; & quod praesentem te habeo in fide & sacramentis Ecclesiae. Intolerabile mihi prorsus foret in hoc mundo viuere, nisi spem haberem in te Domine. Non enim consentio cum saeculo gaudere: & ne sine consolatione & gaudio manerem, in te statui gaudium meum ponere. Multum & saepe errarem, & multum in cogitationibus fluctuarem, nisi te in memoria mea & in imaginatione mea tenerem. Et quia diuinitatis tuae altitudinem capere non possum, nec incorpoream veritatem comprehendere sufficio, turibus me ad sanctae humanitatis tuae gesta & verba conuerto; quia haec cogitans, non omnino a diuinitate tua recedo. Gratias tibi Iesu bone, dulcis, & amande, quia frater meus, os meum, & caro mea fieri dignatus es. Gratias & sanctae MARIAE matri tuae, de cuius virginali carne, sacrosancta corporis tui membra assumpsisti, ac mediante anima rationali, perfecte diuinitati adunasti, vt ipsa non tantum hominis, sed & Dei mater digne ac fideliter appelleretur.

Psalm. 141.

*De processu ad salutandum Virginem gloriosam.**Isaia 44.*

I. **A**stitit regina à dextris tuis, in vestitu deaurato. Quamuis nullius sim meriti, sed multorum delictorum cōsciū mihi est tamen pergrandis fiducia, passio tua (Domine Iesu) & meritum gloriose virginis sanctæ MARIAE matris tuæ. De qua parumper cogitare nunc libet; & quæso, vt liceat. Quis enim ego sum, vt audeam propius accedere, nisi licentia prius postulata? Scio indignitatem meam, in eius singulari reuerentia non debere apparere, quam nimirū Angeli venerātur cum stupore, dicentes: *Qua est ista, qua ascendit de deserto mundi delicijs affluens paradisi?* Idcirco, ô prædulcissima Maria, nequaquā mihi conuenit, tuam gloriam & honorem, tuam pulchritudinem & magnificentiam considerare, quoniam terra sum & cinis; imò terra vilior & cinere; quia peccator sum, & ad omne malum procliuus. Tu autem celo celsior facta, mundum sub pedibus habes; & propter honorem filij tui, omni honore digna existis & reuerentia. At tamen ineffabilis pietas tua, quæ omnem cogitatum excedit, affectum meum ad te sepe trahit & allicit; quia tu es vtique solamen desolatorum, & tu miseris peccatoribus libens subuenire consueuisti.

Cam. 3.

2. Ego quidem omnibus bonis consolationibus & confortationibus, & maximè gratia filij tui me egere sentio, nam meipsum nullatenus iuuare sufficio. Tu autem pijsissima mater, si meam paruitatem dignaris attendere, multis me potes subleuare auxilijs, atque vberioribus consolationibus inter pressuras refouere. Cum ergo aliqua pressura, vel tentatione fuerit circumuentus, citò mihi & sine trepidatione ad te est recurrendum; quia ibi pronior misericordia, vbi amplior redūdat gratia. Quòd si fortè aliquando libet speculationi excelsæ gloriæ tuæ intendere, atque honorificè te ex intimo salutare, longè puriori me oportet corde procedere; nec sine superni luminis ductu, mihi expedit proficisci. Verè non est illi gloria, sed digna reddenda confusio, quisquis irreuerenter ad tuum præsumperit ostium accedere. Oportet autem accedentem, summa cum reuerentia & humilitate procedere; bona tamen spe sibi iuncta, quatenus tua miserante clementia, dignus sit admitti.

Salutationis Angelicæ energia.

3. Humiliter ergo ac reuerenter, deuotè & confidenter ad te procedo, Gabrielis portans in ore salutationem tibi suppliciter offerendam; quam & inclinato capite ob tui reuerentiam, & expansis manibus ob eminentem deuotionis affectum, latè præsentō; atque eandem centies millesies, & multo amplius ab omnibus

calc-

caelestibus spiritibus, pro me dici peto & exoro. Nā quid dignius & dulcius pro praesenti offeram, prorsus ignoro.

4. Auscultet nunc sancti nominis tui pius amator. Caelum gaudet, stupet omnis terra, cum dico: Ave Maria. Satan fugit, infernus contremiscit, cum dico: Ave Maria. Mundus vilescit, caro marescit, cum dico: Ave Maria. Abscedit tristitia, venit nova laetitia, cum dico: Ave Maria. Torpor euanescit, cor ex amore liquefcit, cum dico: Ave Maria. Crescit deuotio, oritur compunctio, spes proficit, augetur consolatio, cum dico: Ave Maria. Re-creatur animus, & in bono confortatur æger affectus, cum dico: Ave Maria. Siquidem tanta est suauitas huius benedictæ salutationis, vt humanis non possit explicari verbis; sed semper manet altior & profundior, quàm omnis creatura indagare sufficiat. Propterea iterum flecto humiliter genua mea ad te sanctissima virgo Maria, & dico: Ave Maria, gratia plena. Suscipe clementissima Domina mea, sancta Maria, hanc deuotissimam salutationem, & me in ea suscipe; vt aliquid habeam, quod tibi gratè placeat, quod mihi fiduciam ad te praestet, quod maiorem semper amorem accendat, ac in iugi deuotione tui venerandi nominis conferuet.

5. Vtinam ad satisfaciendum desiderio honorandi & salutandi te ex totis praecordiis meis, omnia membra mea modò verterentur in linguas, & linguæ in igneas voces; vt modum inuenirem glorificandi te Dei genitrix in æternum. Vtinam adhuc pro omnibus peccatis meis, quibus iram merui, & grauissimè filium tuum contristati, te quoque & omnem exercitum cæli sapissime inhonorauit & offendi, hanc suauissimam Gabriælis salutationem reddere valeam, tanquam sanctam & puram orationis hostiam, omnium commissorum meorum expiaticem. Vtinam quoque, cum nimis fragilis & labilis sit vita mea, pro vniuersis excessibus & negligentijs meis, pro omnibus etiam cogitationibus vanis, immundis, & peruersis, omnes beati spiritus & animæ iustorum, purissima deuotione & ardentissima deprecatione, dicant tibi, ô beatissima virgo Maria; ac centupliciter in honore tuo altissimam hanc salutationem replicet; qua Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, te primum per angelum suum statuit salutare; quatenus sic aliquo modo reperiam incensum dignum, in odorem suauitatis, qui nihil bonitatis & dignæ recompensationis in me reperio.

6. Sed & nunc in praesentia tua prostratus, & sincera deuotione inuitatus, atque totus in veneratione almi filii nominis tui accensus, repraesento tibi laetitiam salutationis istius; quando Gabriel Archangelus à Deo missus, secretarium thalami tui est ingressus; & flexis reuerenter genibus, noua & inaudita à seculo sa-

Luca 1.

lutatione, tuam virginelem faciem honorauit, & dixit: *Aue gratia plena, Dominus tecum, &c.* Quam ego fidelium more, & aureo si possem ore, ex integro cupio perfoluere; atque vt mecum omnes creature pariter loquantur, ex intimis visceribus concupisco: *Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus Christus, Amen.*

Ibidem.

7. Hæc est salutatio Angelica, Spiritus sancti institutione formata, tuæ maximæ dignitati & sanctitati congrua. Hæc est oratio parua verbis, alta mysterijs; breuis sermone, lata virtute; super mel dulcis, & super aurum preciosa; ore cordis ingiter ruminanda, labijsque puris frequentissimè legenda ac repetenda. Nam verbis paucissimis contextitur, & in latissimum torrentem celestis suauitatis diffunditur. Sed væ fastidiosis, væ indeuotis & vagis oratoribus, aurea verba non ponderantibus, nec mellea pocula gustantibus; qui toties dicunt (*Aue MARIA*) sine attentione & reuerentia.

2. Cor. 12.

8. O dulcissima virgo Maria, custodi me à tam graui negligentia & desidia, & tribue veniam de transacta iam culpa. Ero amodo deuotior, feruentior, & attentior in dicendo, *Aue Maria*; siue in choro, siue in cella; siue in horto, siue in agro; aut quocumque locorum fuero. Et nunc post hæc quid petam à te, Domina mea charissima? Quid melius, quid uè utilius; & quid tam necessarium mihi indigno peccatori; nisi vt inueniam gratiam coram te, & dilectissimo filio tuo? Peto ergo gratiam Dei, te interueniente & impendente, quæ (teste angelo) apud Deum plenitudinem gratiæ inuenisti. Nulla charior petitiõ est, nec vlla re plus indigeo, quàm gratia & misericordia Dei. Sufficit mihi gratia Dei, cæteris non obtentis. Quid enim est omnis conatus meus sine illa? Quid item impossibile, ea assistente & iuuante? Habeo multas & diuersas animi ægri tudines, sed diuina gratia efficacissima medicina est contra omnes passionis: & si dignanter aduenerit, mitigabit vniuersas. Habeo quoque inopiam spiritualis sapientiæ & scientiæ, sed diuina gratia summa magistra est, & doctrix cælestis disciplinæ, quæ derepentè in cunctis necessarijs me sufficit instruere. Nam ultra necessarium aliquid petere, aut præter licitum aliquid velle scire, hæc ipsa gratia dissuadet; sed humiliari sub se, & contentari se, ipsa monet & docet. Hanc igitur mihi impetra gratiã, clemens Virgo *MARIA*; quæ tam nobilis est & preciosa, vt meritò aliud nihil desiderare debeam aut petere, quàm gratiam pro gratia.

CAPVT

CAPVT XXIV.

De consolatione pijsima matris virginis Maria.

1. *Diffusa est gratia in labijs tuis.* Eia obsecro te Domina mea, vel *Psal. 44.*
 nunc parum loquere mecum, sancta Maria. Aperi os tuum *Maria.*
 in nomine filij tui, qui te benedixit in omni gratia spirituali. Ego
 sum (inquit) mater misericordiae, plena charitate & dulcedine. Ego
 peccatorum scala, reorum spes & venia. Ego moerstorum conso-
 latio, & sanctorum specialis letitia. Transite ad me omnes, qui *Eccli. 24.*
 diligitis me, & ab vberibus consolationum mearum adimplemi-
 ni; quia pia sum & misericors omnibus inuocantibus me. Venite
 omnes iusti & peccatores, rogabo pro vobis Patrem; rogabo &
 filium, vt repropritetur vobis per Spiritum sanctum. Omnes in-
 uito, omnes expecto, omnes venire desidero. Nullum peccatorem
 despicio, sed super poenitente peccatore etiam cum Angelis Dei
 in caelo, magna charitate congaudeo; quia non perit preciosus
 sanguis filij mei, effusus pro mundo. Accedite ergo ad me filij
 hominum; attendite & videte zelum meum pro vobis, ad Deum
 filium meum Iesum Christum. Ecce ego iram eius in me suscipi-
 am, placabo illum precibus sedulis, quem vos offendisse cogno-
 scitis, conuertimini, & venite; agite poenitentiam, & impetrabo
 vobis indulgentiam. Ecce ego sto inter caelum & terram, inter
 Deum & peccatorem; & ne mundus iste pereat, precibus meis
 obtineo. Nolite ergo abuti misericordia Dei & mea clementia;
 sed omnem caute offensam; ne subito super vos redeat indigna-
 tio, & intolerabilis vindicta. Praemunio filios meos, obsecro di-
 lectos meos, estote imitatores filij mei & matris vestrae. Recor-
 damini mei, quae vestri non possum obliuisci. Ego enim sum o-
 mnium miserorum miseratrix, omniumque fidelium pijsima ad-
 uocatrix.

2. O gratiosissimum verbum, omni caelesti dulcedine plenum. *Discipu-
 lus.*
 O vox sublimis de caelo rorans, suauiter influens, peccatores
 consolans, & iustos latificans. O caelestis fistula, quam dulciter
 resonas in desperata conscientia! Et vnde mihi, vt alloquatur me
 mater Domini mei? Benedicta tu mater sanctissima, & benedi-
 ctum eloquium oris tui, nam mel & lac sub lingua tua, & odor
 verborum tuorum super omnia aromata, Anima mea liquefacta
 est, vt locuta es, o MARIA. Ecce, vt facta est vox consolationis
 tuae in auribus meis, exultauit in gaudio anima mea. Reuiui-
 scit namque intra me spiritus meus, & omnia interiora mea gau-
 dio nouo perfunduntur, quoniam bona & iucunda per te mihi
 hodie nunciata sunt. Tristis eram, sed nunc gaudeo propter vocem
 tuam.

tuam. Vox enim tua dulcis in auribus meis. Gravatus eram & desolatus, sed nunc relevatus sum & confortatus. Misisti enim manum tuam de alto, & tetigisti me, convaluique de infirmitate. Vix loqui poteram; sed nunc libet etiam cantare, & gratias tibi magnificè agere. Tædebat vivere; sed iam nec mori timeo; quia te advocatam, apud filium sciens, pro mea causa teneo, cuius misericordiæ me commendo, ex hac hora, & deinceps omni in momento. Ex quo enim locuta es ad cor desolati orphani tui, repente mutatus sum in melius, & validè interius recreatus. Quodammodo desperatus iacui, sed accessit consolatio tua, meque erexit cum iucunditate, dicens:

Maria.

3. Quid est fili, & quid sunt, qui volunt nocere tibi? Noli timere, ego videbo pro te fili mi. Vivo ego, & vivit filius meus IESVS frater tuus, qui est ad dexteram Patris, fidelis utique Pontifex & intercessor pro peccatis tuis. In ipso summè sperare debes, quia ipse est dator vitæ, & destructor mortis. Ex me temporaliter incarnatus, ex Patre æternaliter genitus, toti mundo in salutem datus est. Ecce vnde spes & consolatio, & per quem fides & victoria. Sit Iesus & Maria in tua semper memoria, & non timebis inimici iacula.

Discipulus.

4. O felix hora, quando tribulato cordi meo adesse dignaris, o pijsima virgo Maria! O si esset longior mora, ad audiendum verba tua consolatoria; nam vehementer me accendunt & afficiunt, quoniam ex intimo me tangunt & instrunt. Beata vbera tua (divina Maria) quæ nunquam cessant dulcissimum consolationis lac fluere. Nam præ vbertate gratiæ lactentis olim pueri tui dilecti Iesu, non potes innatam tibi misericordiam denegare postulanti; sed gratiam sæpe exhibes, etiam in multis delinquenti. O mater summæ pietatis, maxime miserationis & charitatis. O virgo incomparabilis, omnibus amabilis & venerabilis. O genitrix singularis ex te nati filij Dei; sed & totius Christianitatis mater generalis, ac cuique pro suæ devotionis affectu valde cordialis & specialis. O virgo virginum, regina mundi, & domina angelorum, trahe me post te, ne iacens maneam sub onere peccatorum. Effunde gratiam, rorem saluificum de cælis ministra, ut veraciter merear sentire, quod tu es mater gratiæ, & fons patens misericordiæ.

Maria.

5. Ego sum mater pulchræ dilectionis, casti & sancti timoris; piæ allocutionis, & suavissime consolationis. Audito ergo nomine meo, exulta in toto corde tuo, inclina reuerenter, meque saluta libenter. Nam honorando matrem, honoras & filium, qui Deum habet Patrem. Ego enim sum Maria, mater Iesu, & hoc nomen mihi in æternum manebit. Iesus autem quid? Christus filius Dei vivi.

Iesus pijs
quid.

vivi. Hic est Saluator mundi, rex cæli & terræ; Dominus Angelorum, ac redemptor fidelium, iudex viuorum & mortuorum. Ipse est spes piorum, consolatio deuorum, pax mansuetorum; diuitiæ pauperum, gloria humilium, fortitudo debilium, via errantium, lumen cæcorum, baculus claudorum, vnctio aridorum, leuamen oppressorum, iuuamen tribulorum, & omnium bonorum singulare refugium. Benedic filium cum matre, & eris dilectus à Patre. Da ei honorem & gloriam, quoribus mihi aliquam exhibueris reuerentiam. Eius gloria, mea lætitia, & mea laudatio, eius est veneratio. Pone me & Iesum, sicut signaculum super cor tuum; sicut signaculum super brachium tuum. Stans igitur aut sedens, orans aut legens, scribens aut operans; creber in ore, semper autem in corde, IESVS versetur & MARIA.

6. Eia amen. Seruiant tibi omnes populi, tribus, & linguæ, & incuruentur ante te omnes creaturæ. Cælum dicat: Gaude Maria; terra respondeat, Ave in æternum & ultra. Confiteantur simul omnes sancti nomini tuo magno, & exultent omnes deuoti coram te & agno Iesu Christo, filio tuo, Domino nostro.

Discipulus.

CAPVT XXV.

De reddendis gratijs, pro acceptis beneficijs.

1. *S*it nomen Domini benedictum in sacula. Seruiat tibi Domine *Psal. 71.*
Deus, quicquid ago, lego, & scribo; omne quod cogito, dico, & intelligo. A te incipiat, & per te, & in te, omne opus meum finiatur. Quod dedisti, hoc recipere; & vnde flumina exeunt, illuc reuertantur. Nunquam melius mihi manet, nec vnquam dulcius sapit, quam cum totum tibi sincerè retribuo, quicquid rectum à me geritur aut cogitatur. Opto gratias agere; sed tunc veraciter ago, si totum tibi & nihil mihi dederò, ex omnibus datis & acceptis. Quid inquam possim retribuere, malus & piger seruuulus? Nihil est seruitium meum, etiam si fecero omne, quod iussisti. Propterea ad nihil redactus sum, & in veritate humiliatus. *Psal. 114.*
Bonum mihi, quia humiliasti me; vt tu solus iustificeris, tu solus lauderis ab omnibus, nec vnquam gloriètur in se puluis vilissimus. Veruntamen desistere nolo, sed laudare te cupio corde & ore; quia si dignè non possum perficere, indignum tamen est omnino silere nec recognoscere. Laus mea, Deus meus tu es, in te cantatio mea semper. *Psal. 70.*

2. O qui parum sentiret de gloria tua, & quid est in te gloria, quam nihil duceret, quicquid de externa blanditur gloria? O qui parum saperet de dulcedine tua, quam citò illi amaresceret omnis delectatio terrena? O quantum ferueret, qui paruum scintillam

Charitas
Dei quid
efficit vbi
ineft.

tillam charitatis tuæ haberet? Nam omnia libentiffimè contemneret, vt tuo amori inharere liceret. Et vetè totum illi fuaue ac leue efferet, quicquid pro amore tuo agere vel pati poffet. O quantum exultaret, quàm vehementer poffe te curreret, memor omnium bonorum tuorum! Nil charius quæreret, nil beatius poffideret, nil fequeretur avidius, quàm quod amori tuo feruiret. Et enim amando onus non fentiret, quia amor omnia onera portaret. Et ideo, qui de onere conqueruntur, exiguos fe in amore teftantur. Ex amore tibi feruire, iucundiffimum efferet, & laborum folamen. Amor non refpicit ad proprium commodum, nec veretur pati incommodum, fed tuum quærit in omnibus beneplacitum.

Pfal. 142.

3. O quàm dulcis res efferet amor tuus, Chriſte; quàm bene fonat, quàm fuauius intrat, quàm forriter tenet & ſtringit? Vtinam me feruituti tuæ perpetuæ obliget, totaliter capiat, totaliter ſibi ſubijciat, & proprium tuum me tibi faciat. Tunc enim maxime liber ſum, cum ab amore tuo captus ſum, & omni proprietate priuatus & alienatus. Seruus tuus ego ſum Domine; tuus inquam, quia emiſti me. Libenter ſum tuus, & non pudet me proprium tuum efferet. Nolo mei ipſius efferet; tu iuua, vt poſſim ab omni proprietate liberari. Tu conſta & accende, ſuſcita igniculum & æſtuabit cor meum, fietque purum, clarum, & amœnum; quia amor tuus fugat omne vitium, & confumit omne peccatum. Tu tene amoris vinculum, & ſtabit meum pauperculum feruitium.

4. Nec ignoro, quia nihil tibi confert meum feruitium; ſed mihi tamen proficit, ſi ago, quod tibi gratum efferet noui. Vtinam faciam, & non fileam; dicam, & non abſcondam opera tua. Quando enim dignè ſufficiam excogitare omnia illa beneficia, quæ mihi indigno contuliſti? Magnam miſericordiam Domine cum ſeruo tuo feciſti; ſed ego (proh dolor) non retribuui grates, ſicut dignè meruiſti. Ideoque me tenent pœnæ & dolores cordis, quia non poſſum reſpondere beneficijs tuis, tam multis, & tam magnis. Vtinam vel ſemel dignè & integre, pro omnibus his queam tibi reſgratiari. Sed in quo nihil efferet, quid de illo exire poteſt? Vas namque vacuum, nil habet ad propinandum. Quid ergo faciam? Dare me aliquid oportet, quia vacuum apparere caram te non licet; nam & omnis ingratus tibi diſplicet.

Pfal. 15.

5. O ſi haberem aliquid in toto mundo, quod tibi darem, & gratum foret oculis tuis? Quid vis habere dilecte Domine? Bonorum meorum vtique non eges. Cur ergo exiſtis à me datum? Nemo ditior te, & adhuc aliquid poſtulas à me? Volo (inquiſ) totum habere. Nam tibi hoc expedit, ſi vis gratiam meam mereri.

Ego

Ego dabo gratiam, & tu reddes gratiam, & sic tenebimus pariter iugem charitatē. Da te mihi, & totum dedisti. O Iesu fons omnis boni, fons vitæ, fons gratiæ, fons dulcedinis, fons æternæ sapien- tiæ; infunde nunc (pijsissime) donum celestis gratiæ, & doce me ti- bi semper gratias agere, & meipsum ante omnia tibi dare; quia hoc est charissimum, quod possum tribuere. Sentio hoc, & con- sentio. Accipe me, ecce tuus sum totus, & omnia mea tua sunt. V- num est, quod non possum tribuere tibi. Quid hoc? Peccatum meum est, quod mihi proprium est, & ideo tibi imputandum non est. Meum est peccatum, & omnis defectus in me reperibilis, mi- hi soli attribuendus; tibi autem gloria & gratiarum actio, pro omnibus beneficijs tuis.

6. Sed iam ad memoranda beneficia tua, ex multis pauca mihi recolligo, & quæ amplius mouent & eminent. Nam omnia per- scrutari, nec tempus patitur, nec cogitatio præualet. Exceedit e- nim numerositas modum, & magnitudo obruit sensum, sed & dignitas non habet precium. Nam emi non possunt, quia gratis dantur, & ideo pro eis tantum grates requiruntur, alioquin ab ingrato omnia auferentur.

Beneficio-
rum Dei
præcipuo-
rum cata-
logus

7. Primum igitur gratias ago tibi Domino Deo meo creatori omnium, quod me hominem rationalem dignatus es creare; & super opera manuum tuarum, secundum animam ad imaginem tuam & similitudinem factam constituere. Magnum & primum beneficium, gratuita bonitate donatum mihi. Neque enim meip- sum ego feci, sed tu me fecisti, introducens me in orbem terræ per parentes, quos tibi in hoc seruire voluisti. Et ecce melior sum o- mni corpore, prælatus omnibus bestijs & volatilibus cæli; quia ad imaginem Dei factus, æternæ sapientiæ capax, lucis increatæ & veritatis incommutabilis sum naturaliter particeps. Pro omni igitur quod sum, viuo, & sapio, gratias tibi perpetuas refero, optans & petens, vt omnes simul creaturæ, quæ in cælo sunt & in terra, nomen tuum laudent admirabile & superexaltatum in sæ- cula. Benedico te Pater & Domine cæli & terræ, qui omnia crea- sti ex nihilo, per vnigenitum filium tuum in Spiritu sancto. Ex pura & libera voluntate, non aliqua necessitate creasti omnia, vt *Psal. 146.* notam faceres filijs hominum potentiam tuam; & mundum hunc visibilem optimè disposuisti, per inuisibilem sapientiam tibi co- æternam. Benedicant te omnes creaturæ tuæ, tibi in cunctis sub- iectæ, & humano generi ad ministerium conditæ. Nā te iubente, cælum pluias congruis dat tēporibus, & terra fructus affert plu- rimos. Lucēt sol & luna clarē super terrā, stellæ girant noctibus per ordinē. Fōtes scatent, fluūt riui, narrāt in vndis pisces generis diuersi. Volant, cātant aues cæli; salūt in mōtibus capræ, hinnuli,

&

& cerui. Oues & iumenta ad bona gaudēt pascua, currunt per nemora diuersa animalia. Prata virent, campi florent, & omnia ligna siluarum ramos fructusque producant. Hæc sunt opera tua Deus, qui facis mirabilia magna solus.

Quanta nobis beneficia in beneficio incarnationis Christi collata sint

8. Secundum beneficium mihi exhibitum est mysterium incarnationis, opus redemptionis, & precium salutis nostræ, fructus utriusque passionis tuæ & mortis. O magnum pietatis opus, opus excellentissimæ charitatis, summæ humilitatis, & patientiæ singularis. Hoc homo non meruit, hoc Angelorum nullus facere potuit, hoc propheta mirati sunt, hoc Apostoli viderūt & docuerunt, hoc fideles omnes susceperunt, hoc maximè electi diligunt & recolunt. Hoc beneficium bene cogitatum excitat desideria, inflammat corda, nutrit deuotionem, illuminat mentem, purgat affectum; trahit ad cælum, retrahit à mundo, ducit ad Christum, & vnit animam Christo. Superabundat donum istud dono prioris, vnus tamen, qui vtrumque dedit & fecit, Iesus Christus, Dominus Deus noster. Nihil enim mihi nasci profuit in mūdo, nisi & redemi profuisset dato sanguinis precio. Subuenit ergo mihi gratia, exereuit diuina misericordia, & facta est copiosa redemptio; nam vitiosa natura, absque creatoris non potuit reparari auxilio. O pater misericordiarum & Deus totius consolationis, vt damnatum seruum redimeres, filium tradidisti. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quam explicare non valet mens humana, nec angelica ratio.

Psal. 129.

Sap. 7.

9. O dulcissime Iesu, principium nostræ salutis & finis, tu solus nosti, qui solus potuisti conferre opem miseris & damnatis. Nam in humillima & abiecta forma serui, apparere dignatus es hominibus, & pro mortalibus vermiculis sententiam diræ mortis (sola miserante charitate) libētissimè suscepisti. O Iesu fons bonitatis & pietatis, lux lucis aternæ, & speculum sine macula Dei maiestatis, accende cor meum meditatione huius ineffabilis beneficii, quod mihi & toti mundo exhibere voluisti. Generale quidem hoc beneficium, sicut & primum, omnibus sufficiens ad salutem, sed non in omnibus tamen efficiens fructum, propter multorum infidelitatem & malitiam. Electis autem omnibus salutare est & proficuum, propter quos omnia creata sunt, & per te (Iesu Christe) recreata. O bone Iesu, quanta nobis beneficia in humanitate tua præstitisti? Factus est frater noster & caro nostra, vt Filij Dei computaremur, & per te accessum haberemus ad Patrem, cuius offensam placare nemo dignus fuit, nisi tu, de quo ipse ait: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Felix anima, quæ sacramenta nostræ redemptionis studiosè recolit, affectuosè diligit, dignè veneratur, & pro omnibus tibi gratias agit, ac

Stat. 1. & 17.

tuo consilio plus quam suo sensui credit. Nam hoc mysterium non est quisquam idoneus per se inuestigare, nec humana attingitur sapientia: sed fieri potius firmitate, ac puri cordis intuitu desuper illustrato. Beatus, qui meretur accipere per gratiam, quod mundi sapientes non potuerunt cognoscere per naturam. O Iesu sapientia Patris, fac me intelligere in luce fidei hoc magnum & mirabile mysterium tuæ incarnationis. Quia in illo totius nostræ salutis latet dulcedo, abundat maxima charitas, & inscrutabilis sapientiæ tuæ plenitudo coruscet. Proficiat seruus tuus per augmenta virtutum, & bonarum studia actionum, ac magis magisque in hoc memoriali incarnationis arcano, cum sacræ passionis profundo instruat, atq; totus in tua intima pertrahatur. Profunda admodum abyssus & diuinum quoddam pelagus, tantæ charitatis tantæque dignationis exhibitio; quod transnari non potest; in quo natant & renatant spirituales pisces, parui & magni, quos intra rete fidei cepisti.

10. Maneat igitur in recordatione mea tanta charitas & dulcedo, tanta humilitas & mansuetudo; & in omni orationis sacrificio ac meditationis exercitio, occurrat & immisceatur aliquid de incarnationis passionisque mysterio, tanquam lucidissimū thus, & suauissimum balsamum in odorem suauitatis, Deo Patri offerendum. Dicant nunc mecum, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici, canticum diuinæ laudis; & hymnum mentalis iubilationis, cum gratiarum actione persoluant. Et omnes Angeli stantes in circuitu throni, procidant in facies suas, & adorent agnum Dei, qui abstulit peccata mundi, dicentes: Te decet laus, & honor, Domine. Benedictio & claritas, gratiarum actio & vox laudis, fortitudo & imperium, maiestas & sapientia, tibi Domino Deo nostro Iesu Christo, in secula seculorum. Amen.

Psal. 100.

11. Tertium beneficium prioribus non inferius, est gratia iustificationis; qua me elementer ad conuersionem & vitæ emendationem traxisti; donans poenitentiam peccatorum, spem veniæ, & propositum bene agendi, ac in perpetuum tibi seruiendi. Hoc clarè considerans beatus Paulus, adhortatur discipulos suos, ne tanti beneficii sint ingrati; sed vt memores celestis gratiæ, dignas supernæ vocationi laudes studeant referre. *Videte* (inquit) *vocationem vestram fratres; quia non multi sapientes, non multi potentes; sed qua infirma sunt mundi elegit Deus.* In me hæc confidero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio; & ad seruiendum tibi, etiam tuo merui sociari collegio. At ne retro iterum abirem, voto me sponte constrinxi, Quod utique non meis meritis, sed tuæ depu-

Iustificationis beneficium quantum.

1. Cor. 1.

to prouidentia. De quo te magnificè laudo & benedico; quia dignatus es me vocare per gratiam, dans mihi voluntatem bonam, & abiectens à me peccatorum sarcinam. Nam & suauis iugo tuo me subiecisti, emolliens mentem meam vnctione spiritus tui, quem mundus nescit, nec videt, nec sapit. Custodi hanc voluntatē misericors Domine, insuper adauge dona gratiæ, quamdiu sum in hac visibile luce. Sentio vocationem istam magnum esse beneficium, quod non omnibus datur, sed quibus paratum est à Patre; quia non est volentis neque currentis, sed misericordis Dei, vt omne os loquens inania obstruatur, & totus homo tibi subiectus sit, & non gloriatur omnis caro in cōspectu tuo, nec sibi quicquam deputet de proprijs meritis vel operibus bonis. Nam si secundum iustitiam mecum agere voluisses, iam deputatus essem cum ijs, qui in inferno sunt. Sed pepercit mihi pietas tua Domine, atq; locum tribuisti indulgentiæ, ne similis fierem filio perditionis eternæ. Magnas igitur tibi teneor laudes reddere, pro tam magnifico beneficio; & vtinam digni respondeam vocibus & moribus, cunctis vitæ meæ temporibus. Obsecro autem, vt pro gratiarū actione, acceptes meum pauperculum obsequium, quo tibi seruire cupio, & ex charitate debeo; & vt debitum seruitutis meæ radicaliter procedat, ac finaliter tendat ad tuum beneplacitum & honorem; nec vnquam cor meum à tua dilectione auertatur; sed anima mea & corpus meum pariter vigeant & perseuerent in sanctissimo seruitio tuo, quamdiu spiritus est in visceribus meis, & compos meipsum sum, & tui recordari possum. Nunquam cessat laus tua ex ore meo, & abundantia benefactorum tuorum non recedat de corde meo. Quòd si seruus tuus multis annis vixerit, dato etiam quòd centum aut mille annis esset victurus, non erit propterea tepidus vel perterritus in humilitate & subiectione tibi famulari; sed ita deuotè & voluntariè tibi in omnibus deseruiam, sicut ea hora & die, quando primū cor meum à te admonitum est & confirmatum, vt te Dominum solum pura & integra mente sequeretur. Nec huic proposito obstabit aliqua infirmitas seu aduersitas intercurrentis, sed sicut nunc sentio, & te Deo meo audiēte propono, ita quoque quod semel egressum est de labijs meis, te adiuuante cupio adimplere. Sin verò per aliquam fragilitatem, vel quamlibet culpam hæc voluntas fuerit confRACTA, (quia non est homo super terram sic iustus, qui viuat & non peccet) adhuc non diffidam, nec te dimittam; sed mox incuruabo genua cordis mei, cum multa contritione & lachrymis, offerendo tibi tristem & sauciam conscientiam meam, ad sanandum eam medicamento gratiæ tuæ; & ad alligandum multo fortius propositum, quàm antea fuerat constitutum. Non me pœnitebit boni incepti, immo gra-

Rom. 9.

1. Cor. 1.

Gratiarum
actio de
beneficijs.

1. Pet. 6.

tias agam; quia hoc à te vel semel merui suscipere, quòd tibi consensu æternaliter militare. Potens es autem omnipotens & misericors Domine, qui me de nihilo creasti, qui que hominis infirmitatem & casum ab initio prænosti, omnia commissa mea mihi benignissimè dimittere, ac instaurare omnia, perditam restituere, liuida curare, sordida mundare, tenebrosa illuminare, timida inclinare, extincta reaccendere, con fracta reedificare, neglecta recuperare, prava corrigere, aspera complanare, curiosa restringere, vaga colligere, inordinata componere; ac totum statum mentis meæ in melius commutare, ita vt iam nil desit de priori proposito; sed iam omnis occasio mali, cooperetur mihi in melius, tibi humiliter prostrato. Hæc est mutatio dexteræ excelsi, hæc est visitatio cælestis; hæc est multiplex collatio diuinæ pietatis.

12. Accipe etiam pro gratiarum actione, cuncta sanctæ Ecclesiæ deuota seruitia, cum vnanimi concentu totius cælestis curiæ. Et omnes sancti ab origine mudi, qui per gratiã tuã illuminati sunt & vocati, omnes quoq; fideles & Christiani, in omni populo, & tribu, & lingua, & natione, qui vsq; hodie sunt, & ante nos fuerunt, & post nos erunt, pariter celebrèt & collaudèt dulcissimũ atq; gloriosissimũ nomẽ tuũ, quod est super omne nomen benedictũ. Dicant iterũ & reuocent cũ ingenti gaudio laudes vniuersas, tuo nomini dignè dicendas; tot vtique vicibus, quot cælum stellas, quot mare pisces, quot gramina tellus, quotq; biblia continent apices. Et cũ istud totum fecerint, & pro me suppliciter dixerint, tunc adhuc confitebor tibi, quia necdum satisfactum est ineffabili laudi nominis tui, quod totis viribus cupio laudare & omnimodo superexaltare; quousque ad illas perueniam curiales laudes quas modò non possunt attingere nec prosequi mortalium hominum voces.

13. Vides nunc anima mea, magnitudinẽ & preciositatẽ beneficiorum creatoris ac redemptoris Domini Dei tui, cui ad regratiãdum non sufficit omnis creatura, quam ipse in laudem & gloriam sui æterni benedicti nominis condidit; qui nullius vtique gloriæ eget; sed sibi soli ipse solus sufficit, sua gloria est, ipse qui est. Ecce præ multitudine beneficiorum eius, non potui cuncta ante oculos tuos reducere, sed elegi ex grandi copia tria munera preciosa, quemadmodum magi Domino oblaturi fecerunt in quibus placuit penè vniuersa concludere. Nam omne beneficium, si diligenter aduertis, aut est naturæ, aut gratiæ, aut superexcellentiæ: & quodcũq; aliud est, satis conuenienter ad aliquod horũ triũ habet referri. In creatione habes beneficium naturæ; in redẽptione, beneficium superexcellentiæ; in iustificatione, donũ cõsidera gratiæ. Pro quibus omnibus & singulis, gloria tibi sit sancta Trinitas; æqualis, vna deitas, & ante omnia secula, & nunc, & in perpetuũ. Amẽ.

H O R.

Mat. 2.
Omne beneficium
Dei triplex.